

Úvodní slovo

Vážení čtenáři, držíte v rukou jarní číslo časopisu Ventil, který vydávají Mladí sociální demokraté spolu se svými sympatizanty a kamarády již 16. rok. Protože svým věkem už přesáhl hranici plnoletosti, snaží se i Ventil zodpovědně přistupovat k cílům, které si stanovil. Těmi hlavními je úsilí o profesionální novinářinu a snaha přinášet svým čtenářům stále něco nového a aktuálního.

A jelikož hlavní událostí prvního čtvrtletí byla prezidentská volba, nebude překvapením, že se stala i dominantním tématem tohoto čísla. Václavu Klausovi, staronovému prezidentu, samozřejmě blahopřejeme ke zvolení. Přesto nebudeme zakrývat, že kandidátem našeho srdce byl někdo jiný. Zvolení jsme přáli Janu Švejnarovi, protože víme, že by se dokázal dobře přizpůsobit důstojnosti nejvyšší státní funkce, aniž by prezidentský post přizpůsoboval sám sobě a svým neaplněným ambicím po globálním „vůdcovství“.

Novinkou tohoto čísla bude obsáhlý rozhovor s politologem Jiřím Pehe. Povíдали jsme si s ním nejen o prezidentské volbě, ale i sociální demokracii, radaru na našem území či českých národních zájmech.

Náš časopis je jen nepatrným příspěvkem k názorové pluralitě a politické diskusi v naší zemi. Přesto věříme, že zde má své místo. Budeli pro Vás četba připravených článků stejně tak smysluplná, jako bylo pro nás jejich psaní, bude se naplňovat nejvyšší ambice každého časopisu; spokojený čtenář.

Příjemné čtení Vám přeje
Jakub Štědroň

O volbě prezidenta, modrém pokrytectví a rudé vypočítavosti

Naši zákonodárci zasedli, aby nám vybrali prezidenta. Doufejme, že naposledy v tomto ústavním režimu. Uvědomuji si všechna úskalí spjatá se zavedením přímé volby prezidenta. Její uzákonění však po-

važuje mnoho politologů za jedinou cestu, jak se vyhnout politickým handlům a korupci. Pokud navíc přihlédneme ke skutečnosti, že umožní, aby sami občané vybírali hlavu státu, musíme nutně /pokračování na str. 2/

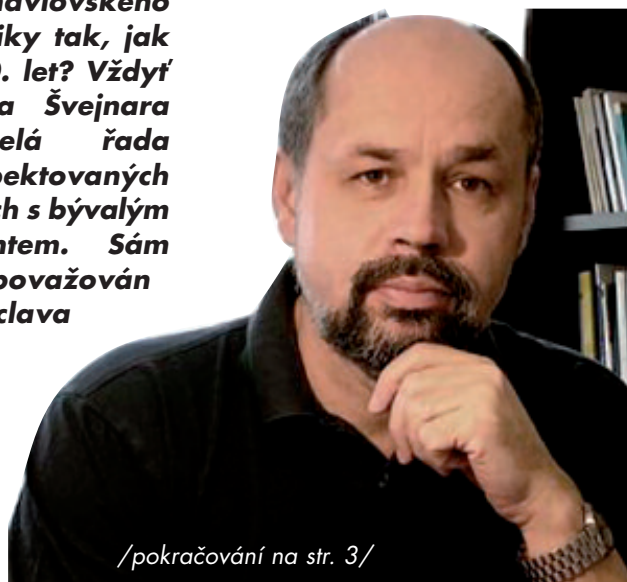

Nejen o prezidentské volbě s Jiřím Pehe

Dá se považovat souboj prezidentských kandidátů za poslední velký střet tzv. klausovského a havlovského křídla české politiky tak, jak jsme je znali z 90. let? Vždyť kandidaturu Jana Švejnara podporovala celá řada známých a respektovaných osobností spojených s bývalým českým prezidentem. Sám Martin Bursík je považován „za člověka“ Václava Havla.

Nemyslím si, že se jedná o střet mezi silami, kterým se říká pravda a láska a klausovským tá-

borem, jak je to často zjednodušeně prezentováno v médiích. Je sice pravda, že Jana Švejnara pod-

/pokračování na str. 3/

dojít ke shodě nad budoucím postupem sociální demokracie v této věci.

Páteční volbu označuje velká část občanů za ostudný, nedůstojný a trapný. Snahou představitelů ODS bylo svést odpovědnost na sociální demokracii. Tímto svým postojem však „modří“ pouze potvrdili, že pravidlo o opakované lži, která se stává pravdou, je součástí jejich marketingové strategie. Všechny politické subjekty zastoupené v Parlamentu se shodly na proceduře volby, jediná ODS toto hlasování obstruovala, což je vcelku pochopitelné. Když vezmeme v úvahu, jaké úsilí zastánci současného prezidenta vyvinuli, aby svého čestného předsedu udrželi na hradě (církvní restituce, schůzky Weigl-Šlouf a další).

To vše svědčí o významu Václava Klause pro ODS, která v osobě svého zakladatele vidí více než jenom jednoho z polistopadových politiků. Argumentace některých vedoucích představitelů nejsilnější vládní strany v něčem připomíná budování kultu osobnosti. Václav Klaus pro ODS je hlavním ideologem, otcem zakladatelem, a především symbolem, který vytváří podstatnou část identity této konzervativní strany. Není se tedy čemu divit,

že se pravicoví poslanci nestydí sáhnout po obstrukcích, křivých obviněních, lži či nátlaku na ostatní volitele. K obvyklým postupům ODS však patří obviňovat ostatní z těchto činů. V této souvislosti mě nejvíce pobavil ministr zemědělství Gandalovič, který se v Otázkách Václava Moravce nechal slyšet, že ti, kteří prosazují veřejnou volbu, znemožňují zvolení „nadstranického kandidáta“.

Prezidentská volba měla mnohem více významů než „jen“ výběr hlavy státu. Jedním z nich je i postoj komunistických zákonodárců. Svými prohlášeními o nových kandidátech pro druhou volbu se snaží demonstrovat svůj význam a posílit v očích ostatních politických subjektů. Možná od případných vyjednávání očekávají, že se jim podaří získat nějaké přísliby do budoucna. Tímto svým postojem jasně ukazují, jak si představují spolupráci levice a co od ní očekávají.

Tento článek píšu tři dny po třetím kole první prezidentské volby. Troufám si však tvrdit, že pokud komunisté opravdu najdou svého třetího kandidáta, se kterým půjdou do dalších voleb, podpoří tak Václava Klause.

Miroslav Poche

O volbě prezidenta, modrém pokrytectví a rudé vypočítavosti podruhé

Když jsem před dvěma týdny psal první článek o prezidentské volbě, hovořil jsem o handlech a korupci. Po druhé volbě se potvrdilo, že se tyto metody staly běžným nástrojem české politiky. Hlasy jednotlivých volitelů se proměnily ve zboží „denní spotřeby“, které si můžete koupit za pár milionů. Tento fakt je v důsledku mnohem horší než pětileté volební období čestného předsedy ODS (když jsem přežili jeho premiérování i první prezidentování, přežijeme i těchto pět let). Skutečnost, že si někdo s dostatkem finančních prostředků může nakoupit svůj podíl na moci je pro mě, jako sociálního demokrata, naprosto nepřijatelná.

Poslanec Snítily nerespektoval preference voličů sociální demokracie, kteří podle průzkumů většinově podporovali Jana Švejnara a i díky tomu náš kandidát prohrál. Prezidentem republiky byl zvolen člověk, který s levicově orientovanými občany České republiky sdílí snad jen občanství. Jeho chování v této pozici vůbec neodpovídá představám většiny obyvatel naší země. I nadále bude Pražský hrad euroskeptickým střediskem obývaným aktivistou bojujícím proti „fámám“ o globálním oteplování a občanské společnosti.

Přesto se domnívám, že prezidentská volba nebyla porážkou ČSSD. Zákonodárcům této strany se podařilo navázat spolupráci se Stranou zelených a s nezávislými senátory. Sociální demokraté tak dokázali, že jsou schopni v zájmu občanů postupovat v souladu s ostatními stranami.

Tato volba ukázala více než cokoliv jiného „totalitní“ myšlení ODS, která není ochotna ustupovat a pro prosazení svých zájmů obětuje vše, včetně důvěry občanů v politiku. Výpady ministra Langer a jiných vedoucích představitelů nejsilnější vládní strany dokazují, co se stane, když skutečnost neodpovídá jejich představám.

Další důležitou zkušenost jsme mohli získat ze zdánlivě naprosto nepochopitelného chování komunistů, kteří svým postojem již ve třetím kole první volby umožnili zvolení Václava Klause. Nabízí se otázka, jak si toto chování vysvětlit. Jedná se z jejich strany o pouhé „trucování“, že nebyli přizváni k jednání? Snažili se snad pouze zvýšit svou cenu?

Ať byly jejich motivy jakékoliv, ukázali nám, jak si představují spolupráci levice, čímž jasně demonstrovali, že nejsou pro ČSSD spolehlivými partnery do budoucna.

Miroslav Poche

Ventil - magazín Mladých sociálních demokratů / **Ročník XVI.** / **Číslo 1** / **Vydává** MSD, Lidový dům, Hybernská ulice č. 7, 110 00 Praha 1 / **Šéfredaktor** Jakub Štědroň / **Členové redakční rady:** Petr Dolínek, Lucie Svobodová, Tomáš Petříček, Marek Německý / **Grafická úprava:** David Gruževský / **Tisk** Cíl a.s. v Praze / **Korespondenci zasílejte na adresu:** msd@socdem.cz / v případě zájmu o spolupráci pište na jstedron@seznam.cz

porovala celá řada lidí, kteří jsou spjati s Václavem Havlem, málokdo si ale povšimnul, že sám Václav Havel podpořil Jana Švejnara s určitým váháním a poměrně pozdě, až když bylo zřejmé, že bude oficiální kandidát protiklausovské koalice. Takže to rozhodně nebyl kandidát jeho srdce. Jednak asi Václav Havel není příliš nadšen z toho, že by prezidentem měl být ekonom, on nemá rád takovéto technokratické pojetí. Zde měl Havel asi spíše jiné favority, jednalo se například o jednu humanitně orientovanou dámu, ale nebudu prozrazovat její jméno. Jestli se tedy v tomto případě mělo jednat o střet, pak se za prvé jednalo o konflikt mezi minulostí a rekněme pohledem do budoucnosti. Václav Klaus se vším všudy reprezentuje politickou minulost České republiky, je devatenáct let v nejvyšších ústavních pozicích a co se týče jeho názorové výzbroje, nějakých deset let již nepřišel s nijakou novou myšlenkou. A po intelektuální stránce by se jeho prezentace dala nazvat zvláštním druhem politicky reakčního chování, například jeho časté negativní se vymezování. Tím druhým střetem je pak střet mezi určitými typy prezidentství. Klaus v návaznosti na Václava Havla představuje ještě takové trochu pompézní masarykovské prezidentství, které se myslím už ne příliš hodí do kontextu Evropské unie. My nepotřebujeme dvě hlavy exekutivy. Naproti tomu úřednické prezidentství Švejnarovo by bylo druhým pojetím, které je mnohem civilnější. Švejnar měl sice také svoji vizi, ale zároveň zdůrazňoval, že chce být pouze nejvyšším státním úředníkem.

Dokázal byste si představit Jana Švejnara v čele sociální demokracie? A co by se muselo stát, aby to bylo reálné?

Já si to nedokážu představit, protože Jan Švejnar je středový liberál a sociální demokracie ještě ani neudělala vstřícný krok k tomu, aby do sebe vstřebala levicově liberální část politického spektra. Někteří sociální demokraté sice o sobě říkají, že patří do tohoto spektra, občas to dokonce o sobě prohlašuje i Jiří Paroubek, spíše pravcový sociální demokrat, který je levicovým liberálem. Jan Švejnar je tomtu kontextu i jádru sociální demokracie příliš vzdálen a s celou řadou svých názorů by v sociální demokracii tak, jak je dnes strukturovaná, asi narážel. Navíc všechny politické strany tak, jak se za posledních osmnáct, devatenáct let vyprofilovaly, jsou poměrně nepřátelské vůči

lidem, kteří přišli z venku, i když existují výjimky jako třeba David Rath. A asi je to logické, protože lidé, kteří vystoupají v žebříčku dané strany, pokud je tato strana dobře zavedená a má o sobě nějaké mínění, tak by to měli být lidé, kteří ve straně strávili nějakou dobu a nejsou do ní importováni zvenku.

Když se vrátíme k prezidentské volbě, musíme se zastavit i nad jejím tak často kritizovaným průběhem. Nakolik legitimní jsou pro Vás důležitá rozhodnutí (o sestavení vlády či volbě prezidenta) vykonaná na základě hlasů několika „přeběhlých“ volitelů.

Já osobně s tím mám velký problém. Myslím si, že česká demokracie je vytvořena jako demokracie zaprvé parlamentního typu a zadruhé takového typu demokracie, ve které se používá poměrný volební systém. A tento systém je založen na tom, že ačkoliv poslanec může mít svůj osobní názor, což ústava umožňuje, jsou tyto lidé zvoleni za určitý volební program. Právě zde vidím strukturálně ústavní problém. Existuje tu rozpor mezi ústavním zakotvením naprosté svobody svědomí a myšlení jednotlivých poslanců a zároveň mezi skutečností, že v poměrném systému je většina z nich volena jako anonymní veličiny, které občané, kromě špičky kandidátky, neznají. A pokud se tyto neznámí lidé najednou rozhodnou pár měsíců po volbách přejít do druhého tábora, tak tím závažně porušují principy, o které se opírá náš demokratický systém. Druhým důvodem, který mne znepokojuje, je skutečnost, že okolnosti, za kterých tyto lidé přecházejí na druhou stranu, se skutečně bohužel nedají vysvětlit jen jakousi náhlou změnou jejich svědomí a náhlým prozřením. Zůstává zde zkrátka mnoho pochybností a já se obávám, že se nám do České republiky vkrádají zárodky jakéhosi mafiánského režimu, kde se používají metody, které nemají vůbec nic společného s transparentní demokratickou procedurou.

Přeběhliví je, zdá se, problémem hlavně sociální demokracie. Je příčinou slabší ztotožnění se jejich poslanců a senátorů se stranickou ideologií? Nebo je v řadách ČSSD zkrátka více lidí, kteří jsou vzhledem ke své problematické minulosti snáze vydíratelní?

Je sice pravda, že Jana Švejnara podporovala celá řada lidí, kteří jsou spjati s Václavem Havlem, málokdo si ale povšimnul, že sám Václav Havel podpořil Jana Švejnara s určitým váháním a poměrně pozdě, až když bylo zřejmé, že bude oficiální kandidát protiklausovské koalice.

Já myslím, že se jedná o dva důvody. Jeden z nich docela dobře popsal politolog Tomáš Lebeda, když komentoval prezidentskou volbu. Řekl, že sociální demokracie byla stranou druhého sledu. Tím prvním výtahem k moci byla ODS, která svým způsobem zcizila jádro Občanského fóra a spolu s tím i základní infrastrukturu a přijala celou řadu lidí, pro které v tom okamžiku nejlépe reprezentovala myšlenky Občanského fóra. Sociální demokracie pak byla stranou, jež přilákala lidi, kteří tu první vlnu nestihli. Proto je zde v mnoha případech i menší loajalita u lidí, kteří se rozhodli jít do politiky, ale nikoliv z principiálních důvodů. Ten druhý důvod se jmenuje Miloš Zeman. Ačkoliv on sám tvrdil, že ve straně žádné takové politické rychlovačky nechce, tak právě on a jeho lidé nechali do mnoha významných pozic přesně tento typ lidí proniknout. A problémem je, že ačkoliv sociální demokracie o těchto lidech i jejich často problematické minulosti dobře ví, tyto lidi, jako je třeba Miroslav Šlouf, mají pak v ruce obrovský politický kapitál, se kterým mohou hrát na politické scéně. Oni mohou protivníkovi přesně říci: *Pokud budete chtít od stáda oddělit nějaký slabý kus a zardousit ho, jak to dělá lví smečka, tak tady máte třeba Evžena Snítílého.*

Souhlasil byste s názorem, že v případě ČSSD se jedná o jakousi konfederaci politických sil proti hegemonii ODS, a tím je pak také dána určitá nesourodost. Přitom sociální demokracie učinila řadu kroků, které měly tuto nesourodost překonat na programové a ideové rovině. Byl zde pragmatický posun Oty Novotného, dnes například proces modernizace.

Já s tím souhlasím. Způsob vzniku sociální demokracie je velmi důležitý. Podstatné není jen to, že se jednalo o stranu druhého sledu, ale také to, jakým způsobem vznikala. Vznikla jako obnovená sociální demokracie z doby před rokem 1948, ale to byla poměrně malá strana. Vedle ní se ovšem pokoušela celá řada jiných uskupení polapit to sociálně demokratické spektrum. V tom se velmi lišila od občanských demokratů, kteří měli takřka od počátku monopol na konzervativně liberální část politického spektra. Oproti tomu vedle sociální demokracie existovala liberálně sociální unie, demokratická strana práce, byly tam mnohé neúspěšné pokusy o reformu komunistické strany, jejichž aktéři pak přecházeli do sociální demokracie. Takže celá řada lidí přišla do sociální demokracie již relativně pozdě, v letech 1991- 92, mnohdy z komunistické strany, a to vytvořilo velkou heterogenitu různých skupin a skupinek a trvalo poměrně dlouhou dobu, než se to

vládou silné ruky podařilo Miloši Zemanovi stmelit. Nicméně v okamžiku, kdy vládu pevné ruky vystřídala vláda slušného, ale politicky slabého Vladimíra Špidly, se to opět začalo rozklížovat, a to právě podél linií těch původních uskupení.

Jaký je podle Vás vztah fenoménu havlovství (podpora občanské společnosti, důraz na politickou kulturu) a české soc. demokracie?

...ačkoliv sociální demokracie o těchto lidech i jejich často problematické minulosti dobře ví, tyto lidi, jako je třeba Miroslav Šlouf, mají pak v ruce obrovský politický kapitál, se kterým mohou hrát na politické scéně. Oni mohou protivníkovi přesně říci: Pokud budete chtít od stáda oddělit nějaký slabý kus a zardousit ho, jak to dělá lví smečka, tak tady máte třeba Evžena Snítílého.

klíčové. Mám na mysli například to, když se Strana zelených v klíčových momentech místo k sociální demokracii přikloní k ODS, to je podle mě jasný důkaz toho, v čem přesně ČSSD selhává, když nedokáže oslovit ani Stranu zelených.

Vy jste mluvil o technokratičnosti, ale zde vždy kontrastuje jakési technokraticko liberální pojetí politiky jako reprezentace zájmů s pojetím řekněme intelektuálním, v němž se hovoří o politickém stylu a politické kultuře. Vy sám jste byl zakladatelem Impulsu 99, který kritizoval technokratickou opoziční smlouvu. Naopak profesionální politici mohou pejorativně nazvanou „pravdu a lásku“ za

přehnaně estetický přístup, který ve své podstatě řeší jen otázku politického stylu a komunikace, ale neřeší problém technologie, administrace moci, reprezentace zájmů, toho, jak vyhrát volby.

Já nemám nic proti technologii moci jako takové. Na tom stojí všechny moderní politické strany, tím se koneckonců vyhrávají volby. Stále více jsou ovšem strany závislé nejen na technokratických schopnostech a vybavení, ale také na penězích, které často přicházejí z podivných zdrojů, protože bez nich žádná strana volby nevyhraje. Já mám spíše na mysli to, že každá moderní levicová strana, ať už sociálně demokratická nebo levicově liberální, třeba britští labouristé, by měla kombinovat technologii moci s určitým étosem. Třeba u zmíněných labouristů se to dobře projevilo. Tam sice samozřejmě byli technologové moci, ke kterým do určité míry patřil i sám Tony Blair, ale Blair byl zároveň i ztělesněním té druhé stránky, měl kolem sebe lidi jako byl Anthony Giddense a jiné, za které se nikterak nestyděl. A ti mu skutečně vytvářeli intelektuální a ideové zázemí. To bohužel české sociální demokracii trochu chybí. Ta rovnováha mezi těmito dvěma polohami je trochu narušena ve prospěch technologie moci a možná to je dáno tím, jak tato strana vznikla a s jakým lidským materiálem pracovala během uplynulých osmnáct let. A asi jí to ani nelze vyčítat. Vždyť odkud by se tito lidé, kteří jí intelektuální zázemí měli vytvořit, brali, když právě je nedokázala přilákat.

Poukázal jste na určitý étos, ale tady je problém levicovosti a pravícovosti. Protože sociální demokracie vzhledem k tomu, že absorbovala část bývalých komunistů, zažívá tlak na to, aby tento étos byl postkomunistický, aby byl socialistický. Jak by se podle Vás měla sociální demokracie stavět například k bývalým komunistům, protože Tony Blair se rozešel se socialismem. Prohlásil se za sociálního demokrata a zformuloval nový étos, který vyrostl autenticky z jakési reflexe potřeb britské společnosti, kdežto v ČSSD jsou na jedné straně technokraté, na druhé straně je zde celá řada ideologických fundamentalistů, kteří se hlásí k étosu osmašedesátého roku a skutečně tento étos přinášejí. Problémem ale je, že tento étos je pro současnou společnost nepoužitelný, protože neodráží výzvy, před kterými dnes stojí.

...sociální demokracie by měla být už ze své podstaty právě tou stranou, která vyznává druh hodnot, o kterých se dnes dost posměšně hovoří jako o hodnotách bratrstva pravdy a lásky, tzn. důraz na občanskou společnost a na určité humanistické principy, které z české sociální demokracie bohužel dost jasně nevyzařují.

To je těžká výzva. Česká společnost je krutě poznamenána svými nejméně posledními čtyřiceti lety před pádem komunismu a na levici to platí dvojnásob. Zatímco pravice měla mnohem snazší roli v tom, co se nazývá vypořádáním se s minulostí, díky tomu, že se v oficiální rovině

vymezila jako pravicová konzervativně liberální strana, i když se na ní, lidově řečeno, nabalilo množství lidí nejrůznějšími nitkami spjatých s bývalým režimem. Právě tato pozice jí umožňuje vést antikomunistické kampaně, distancovat se od bývalých i současných komunistů. To však sociální demokracie tak dobře nemůže, protože kdyby se s touto skupinou rozešla, a ona se už s některými fundamentalisty opravdu rozešla, ztratila by poměrně cenný potenciál. V sociální demokracii je celá řada lidí, kteří patří k osmašedesátníkům, a i když byli v KSČ, vyvinuli se v sociální demokraty. Ti nepatří a ani nikdy k občanské demokratické straně patřit nebudou. Čili velká otázka je, proč či jak tuto velkou skupinu ostrakizovat. Druhým problémem jsou aktivní komunisté, a to je pro sociální demokracii obrovský problém, protože ona je přibližně od poloviny 90. let tlačena do zvláštní pozice. Na jednu stranu ji všechny ostatní strany zakazují spolupráci s komunisty např., v případě, kdy ale sociální demokracie vyhraje volby, je kritizována za to, že přesahuje přes politický střed a dělá pravicové ústupky.

A na tom druhá strana získává politický kapitál. To je, obávám se, takřka neřešitelná situace. Kdyby zde totiž někdo chtěl aktivně bojovat proti komunistickému nebezpečí, tak se to neobejde bez pomocné ruky sociální demokracie, která obhospodaruje demokratickou část levicového spektra. To se však bohužel neděje. Namísto toho je sociální demokracie terčem velmi líceměrné politiky české pravice, která říká to je na vás, abyste nezavlekli komunistické nebezpečí do hlavního proudu, ale když přitom chce sociální demokracie spolupracovat přes politický střed, tak jí strany utíkají právě s odůvodněním na to, že má příliš blízko ke komunistické straně. Čili zatím se jedná o neřešitelnou situaci, se kterou se bude muset sociální demokracie potýkat možná ještě jednu generaci.

Jak se díváte na jedno z největších témat současné české politiky – radarovou základnu? Neměla by se sociální demokracie spíše než na radikalizaci veřejného mínění (např. spolupráce s hnutím Ne základnám) soustředit na vyjednávání společné pozice se Stranou zelených?

V tomto bodě sociální demokracie zaujala stanovisko, které se dá bohužel jen velmi těžko popsat jinak než jako populistické. Za prvé si je příliš mnoho lidí vědomo toho, že v ČSSD neexistoval nějaký jednoznačný odpor proti radarové základně, stejně jako neexistuje ve Straně zelených. Z tohoto hlediska se mi jeví stanovisko Strany zelených jako rozumnější. Oni říkají, že si na to udělají názor na základě svých ideových principů, to znamená, že radarová základna sama o sobě není zcela špatná, ale bude špatná v případě, že bude výsledkem pouze bilaterálních jednání mezi Českou republikou a Spojenými státy, protože obě země jsou součástí NATO. My jsme evropská země, která chce spolupracovat s dalšími evropskými spojenci v rámci evropských struktur, ať už se jedná o NATO nebo Evropskou unii. A my tento projekt podpoříme pouze v tom případě, bude-li to projekt celoevropský. To se mi zdá jako velmi rozumné stanovisko. Bohužel zcela negativní stanovisko na projekt jako takový, ať už je v jakémkoliv kontextu, není ze strany sociální demokracie ideální. Ačkoliv je v tomto případě sociální demokracie v souladu s velkou částí veřejného mínění, tak zároveň trochu podceňuje českého voliče, který má svým názorem mnohem blíže k stanovisku, které vyjadřují Zelení. Odpor k základně je velmi mělký, je to spíše odpor daný různými

politickými hledisky a sociální demokracie se dostala do pozice, kdy je proti radaru za každou cenu.

Když jsme u tématu radarové základny na našem území, dostáváme se nevyhnutelně i k problematice českých národních zájmů. Myslíte si, že se demokratické strany dokáží shodnout na společné definici českých národních zájmů? A jak by měly vypadat české národní zájmy podle Jiřího Pehe?

České politické strany ukázaly již mnohokrát, že nejsou schopny se shodnout na definici národních zájmů, a to je podle mého soudu i největší slabina české zahraniční politiky. Zde zahraniční politiku dělají - v závislosti na tom, kdo

je právě u moci - poměrně malé skupinky lidí, a to velmi razantním způsobem, který odpovídá jejich ideovým představám a prioritám. Tady neexistuje mechanismus pro nacházení společných platform pro zahraniční politiku, proto se také tato země pohybuje ode zdi ke zdi. Chvilí je to země velmi proevropská, která plní všechna kritéria a snaží se dostat do Evropské unie, ale současně je slušným spojencem Spojených

států, aniž by to však s tímto spojenectvím příliš přeháněla. A zhoupne-li se politické kyvadlo a najednou je to země totálně proatlantická, proamerická a protievropská, což však není ani tak odrazem myšlení dvou nejsilnějších stran, ale spíše jen určitých skupinek lidí v těchto stranách a jejich ideových priorit. Proto rozhodně nemůžeme hovořit o národních zájmech. K tomu je zapotřebí mnohem širší diskuze. A též jakýsi institucionalizovaný mechanismus. Určitě si dokáží představit, že by v rámci Parlamentu či dokonce pod prezidentskou kancelář, kdybychom měli rozumnějšího prezidenta, mohl existovat takový mechanismus. Druhá věc, pokud jde o národní zájmy samotné, je zájmem zcela základním být úspěšnou zemí v rámci nadnárodních struktur. To znamená zemí, která není programově potížistická a problematická, ale zemí, která dokáže aktivně využít svůj potenciál v rámci těchto institucí právě tím, že využívá aktivně potenciál těchto institucí. Tady Češi zatím nenašli svojí parketu a rovněž nezaujali optimální postoje k těmto organizacím, s nimiž je spojena naše budoucnost, tj. budoucnost malé země ve středu Evropy. Takže podle mého názoru je naším národním zájmem naučit se aktivně a konstruktivně pracovat v rámci těchto institucí a využívat jejich potenciálu, jak jen to skutečně jde. A to se nám zatím nepodařilo.

Jakub Štědroň, Marek Německý

Se vztyčenou hlavou a grácií

Václav Klaus byl v únoru zvolen prezidentem České republiky. Nejen jeho zvolení, ale také způsob, jakým byl zvolen, mi připomněl a ukázal několik zřetelných faktů.

Průběh prezidentské volby zpochybnil argumenty všech, kteří o Janu Švejnarovi prohlašovali, že nerozumí českému prostředí a že bude vždy prosazovat zájmy Ameriky. Profesor Švejnar dokázal, že korektní jednání je mu vlastní, prokázal svou zkušenost s tradiční demokracií a dokázal spojit (i když jen na chvíli) různé politické síly v našem spektru. Je po mnoha letech první, komu se to podařilo, a proto mu právem náleží obdiv.

Ve Španělském sále se také projevilo 122 zákonodárců ODS, kteří současnému prezidentovi usnadnili cestu k obhajobě mandátu. Zvláště nepříjemnou je, i z hlediska legislativního procesu, většina ODS v Senátu, v němž opozice nemá šanci blokovat převážně vládní návrhy zákonů. O Sněmovně ani nemluvě.

Třetím faktem byla nedůstojnost volby. Volba prováděná spekulacemi o korupci, zastrahováním a neustálými spory o výklad ústavy, jejichž autoři nikdy nepočítali s tím, že se politici v mladé demokracii, jako je ta naše, nedokáží dohodnout.

Co si tedy z volby odnést? Jak se zachovat? Jaké signály vyslat k veřejnosti?

Zatím obviňujeme politické opONENTY z korupce, snažíme se více izolovat Filipovu KSČM a pláčeme na vlastním hrobě poslance Snítileho. Tím jen ztrácíme čas.

Šťěstí přeje připraveným, proto nemá smysl zabývat se minulými programy. Opět se vrátím k Janu Švejnarovi – nabídl České republice své služby jako člověk se zkušenostmi a novou vizí, jako člověk, který sjednocuje, a také jako člověk nezasazený českou politickou realitou. Jeho síla pramení ze svobody myšlení, myšlení bez předsudků a bez zajetých stereotypů české politiky.

Zkusme se proto stejně „nezasazeně“ podívat na to, co nás čeká v roce s památnou osmičkou na konci. Čekají nás krajské volby a obměna třetiny Senátu – naše pozice zde není zrovna ideální. Čeká nás tvrdý boj s koalicí o zákony zásadně měnící život nás všech.

Proto musíme rychle opustit rozvášněné diskuse kolem prezidentské volby a začít se naplno věnovat krajským a senátním volbám a nekompromisní kritice koaliční vlády. Začněme vést dialog se svými spoluobčany, zmapujme chyby ODS v Senátu a v krajích, vytyčme klíčová témata pro kraje a senátní obvody a znovu dokažme, že současná vláda není schopná řešit výzvy 21. století a problémy naší země.

Vykročme proto se vztyčenou hlavou a grácií, pracujme zodpovědně pro naše spoluobčany a nikdy neztrácejme chuť k prosazování vlastních názorů.

Vítězství je na dosah, záleží jen na nás, zda ho skutečně chceme dosáhnout.

Vilém Čáp

Prezidentská volba: Klaus zvítězil, Švejnar úspěš

Uf, tak jsme přežili další prezidentskou volbu. Některé pasáže této rozvěklé hry o mnoha dějství nabraly podobu jisté docela zdařilé reality show, většinou však byly spíše průměrné až nevalné úrovně. Přesto světovost, kterou známe například z amerických prezidentských voleb, občas, během zlomků vteřin, probleskla po čas zasedání i z Pražského hradu. Utkaly se dvě „těžké váhy“ s dvojicí dobře fungujících „volebních štábů“ v zádech. Televize, rozhlas i noviny vyslaly své „nejlepší“ lidi, aby přímo na místě pokrývali celou událost. Ti pak vloženou důvěru opláceli tím, jak se navzájem předháněli v trefných komentářích, originálních analýzách, co nejuptimnějších fejetonech. Politika se tak opět na chvíli vymanila ze zajetí poslaneckých kuloárů, stranických sekretariátů a hradních zákoutí a přiblížila se

české ulici. Bohužel zejména svojí úrovní. Kamenem úrazu se nakonec ukázal fakt, že rozhodovat směla jen „elita“ národa. Koho zvolila již víme. Jakým způsobem bohužel také. A to, že poklesla důvěra v naše zákonodárce na bod mrazu není ve světle zmíněných okolností zase tak překvapivé zjištění. Snad největší důstojnost si ze všech přítomných zachoval vyzyvatel současného prezidenta Jan Švejnar. Václav Klaus o ni přišel podrážděným chováním a celou řadou dobře zvládnutých hereckých grimas, kterými počastoval hovořícího lídra Strany zelených Martina Bursíka. Zcela určitě o ni přišlo několik občanských demokratů. Veřejnost rozčarovaly nejen zákulisní pletichy a kejkle, na ty si od svých politiků již pomalu zvykla. To, na co se ale dá zvyknout jen stěží, byl značně nevybíravý slovník ministra vnitra Ivana Langra.

„Prdele“ a „Voli“, které zaznamenaly všudypřítomné mikrofony z úst vysoko postaveného představitele české konzervativní pravice, tak musely být hořkou pilulkou pro celou řadu těch, kteří dosud naivně věřili, že právě ODS jako jediná strana přispívá ke kultivaci české politické krajiny. Po slovníku premiéra Topolánka, který má slabost pro výrazivo Třetí říše, se nám tak „pochlapil“ i ministr vnitra. A občan nestačil zírat. Především na to, jak se v tom naleštěném soukolí prezidentské volby v jednom kuse něco zadržovalo. A přitom k bezproblémovému průběhu stačilo tak málo. Jen dát důvěru občanům k tomu, aby mohli vybrat toho nejlepšího z kandidátů na post prezidenta v přímé volbě. Za to pokažené vystoupení si totiž plně zaslouží, aby příští program režírovali oni.

Jakub Štědroň

Duch politického křížáka

V lednu jsem se zúčastnil konference pořádané FF UK a Konrad Adenauer Stiftung věnované problematice politické kultury a přeshraničním vztahům. Během diskuse se jeden z účastníků zmínil o největším nešvaru naší polistopadové reality, který i já vnímám jako překážku pro fungování demokratické společnosti.

Tím nešvarem je nedostatek ochoty uznat, že by někdo jiný mohl mít odlišný názor. Zdá se mi, že nejen účastníci politického života v naší zemi vnímají svobodnou výměnu názorů jako cestu, jak znemožnit oponenta. Debaty nad závažnými tématy se proměňují v osobní nevraživost a ztrácejí tak nejen jakoukoliv věcnost, ale především i lidskou slušnost. Často se potom zapomíná na pravý smysl politiky, kterým by mělo být hledání konsensu o pravidlech společného života. V myslích mnohých z nás hluboce zakořenila představa o hloupém, zlém a úmyslně škodícím politickém protivníkově, který musí být za každou cenu napraven a přiveden na správnou víru nebo v nejhorším znemožněn a odklizen na smetiště dějin. Jedná se o do extrému zavedené vnímání MY A ONI, jak o tom píše například sociolog Zygmunt Baumann.

Bohužel si stále mnoho lidí myslí, že právě tudy vede cesta, jak prosadit své představy. Tito lidé stále hledají vnitřního nepřitele, který kazí jejich krásný, rudý nebo modrý svět. Sociolog Giddens v této souvislosti připomíná, že současná politika nesmí s tímto pojmem vůbec operovat. Nepřítelem se oponent stává v naší mysli až v momentě, kdy ho přestáváme vnímat jako partnera, jehož námítky bychom si měli alespoň vyslechnout. Bohužel naše vláda ve svém vztahu k opozici ukazuje, že křížácký duch z naší politiky stále nevyzrá. Když jsem se díval na volbu prezidenta, jen jsem se v tomto utvrdil.

Pro zlepšení politické kultury se musí všichni, kdo se podílí na politickém životě v naší zemi, naučit uznat nesouhlas těch druhých.

Petr Dolínek

Impotence odborů?

Udivilo mne, že nikdo z českých komentátorů výrazněji nepoukázal na totální impotenci ČMKOS (Českomoravská konfederace odborových svazů) v době předreformní, před prvním lednem 2008.

Bohužel se do značné míry potvrdila myšlenka Václava Klause, který naše odboráře prohlásil za hodné kapříky v tuzemském politickém rybníce.

Naši odboráři-konformisté by asi studem zrudli, kdyby viděli, čeho jsou v kladném slova smyslu schopné odbory ve Francii, Španělsku, Itálii nebo Německu, když se lidem sáhne na životní úroveň. Přesto se nezmohli na víc než na víkendovou manifestaci na Václavském náměstí, která připomínala spíše zahradní slavnost dobročinného spolku Dobromil v Hodkovičkách, než vyjádření odborářské nespokojenosti nad nesolidárním odstraněním progresivních prvků z daňového systému, zavedením poplatků u lékaře a dalšími doslova protilidovými a lidi ponižujícími opatřeními.

Kdo jiný měl být na poplach, propagovat negativní dopady na lidi a stávkovat než právě odboráři? Bohužel jsme byli svědky jen té jedné odpolední akce v centru Prahy, která s prvními kapkami deště nedůstojně skončila.

Na výše zmíněné demonstraci se za celou dobu nikdo z místopředsedů ČMKOS i sám předseda Milan Štěch nezmínil ani o stávkové pohotovosti, natož pak o stávce samotné. Byli sice vyjmenovány všechny negativní důsledky reformy veřejných financí, ale tím to skončilo. ČMKOS se prostě udělala pro sebe na jedné sobotní demonstraci na Václaváku.

A výsledek veškerý žádný. Propásala šanci předat tisícům odborářů energii na aktivnější formy odporu, k samozvané reformě. Ba co víc, nesdělila pracujícím ani nic nového. O tom, že je Topolánkův batoh drahota, snížení daní nejbogatším a zvýšení chudším atd., už všichni věděli předem. O nějakém tlaku na vládu jednoduše nemohla být ani řeč.

Slovo stávka, což je naprosto legitimní a zákonem uznaná forma odborářského boje (kdyby náhodou vedení ČMKOS nevědělo...), vyslovil pouze host ze Slovenska, když přednášel zdravici KOZ SR (Konfederace odborových svazů Slovenské republiky). A to jsem ještě na tvářích našich odborových předáků viděl mírné rozladění a možná i úlek.

Podle mého názoru bylo to slovo ten den doslova tabu, ne pro řadové odboráře, ale pro jejich předáky, odborová manifestace se změnila v podstatě ve frašku.

V souvislosti s mojí zkušeností mě napadla další věc. Vláda ODS, KDU-ČSL a SZ speciálně na nás mladé připravuje další lotrovinu – školné. Jsem sám zvědav, jestli se čeští studenti vysokých škol postaví důrazněji na odpor, než jak to udělali odboráři. Bylo by to záhodno.

Jan Pech

VTIP ČÍSLA

Poplatky ve zdravotnictví očima Tomáše Justy

Ach ty konvence!

Nedávno jsem se přestěhoval. Nic takového jako z patra do patra nebo z ulice do ulice. Když už něco dělám, tak lidově řečeno „od podlahy“. Dokončil jsem zdárně studia a našel si místo na venkově. Lidé tu žijí srdeční, družní, možná trochu uzavřenější, nedoléhá sem ruch tramvají, natožpak metra. Postupně si zvykám na jiný styl života. S trpělivostí, s šibalským úsměvem na líci. Však, Vy místní, mi rozumíte, že?

Když ráno „spěchám“ do práce, znamená to, že musím být v šest ráno na blížkém nádraží. Jestliže ale zmeškám, pak „zpoždění“ nabobtná na půlden. Další vláček zkrátka jede až před polednem. Kde jsou ty časy, kdy jsem se coby student rozčiloval nad autobusem mizícím v dáli!

Podotýkám, že „u nás v obci“ poslední „náplavu“ (tím myslím například sebe) zaznamenali v místní kronice krátce po poslední válce, samozřejmě přesporní, zapomenuvší se „v komůrce“, se nepočítají. I já napjatě sleduju, zda-li zde vydržím. Mám před sebou první zimu. Počasí mne zatím šetří, týden před Vánoci ještě nenapadl ani pořádně sníh. Jinak už bych se dávno z chalupy prohazoval na cestu lopatou. Prý metrové závěje nepovažují za příliš souvislou sněhovou pokrývku.

Prý se chovám naprosto nekonvenčně, neznám to, co je v kraji „běžné“, „obvyklé“, tedy „normální“, navíc nejednám ani podle jejich představ o způsobu života „ve velkém městě“. Pár týdnů jsem se hodil jako zajímavé téma u piva. Dneska už nejsem „na pořadu dne“. Učím se, poslouchám, příležitostně něco podotknu. Stejně jsem považován za poněkud „exotické zvířátko“. Nevadí, respektujeme se navzájem, obzvláště, když jsem se velice brzy naučil na ulicích i na jednom „našem“ náměstí slušně zdravít.

Neřeba se bát, že bych Vás chtěl obtěžovat žertovnými příhodami ze života venkovského učitele. Dovolte, abych se zmínil o něčem jiném. rozhodl jsem se změnit prostředí a dle nejlepšího vědomí a v dobré vůli jsem tak i učinil. Nehodlám připravovat ani revoluci, ani teroristické útoky. Těším se, že budu tady „pod horama“ žít spokojený život. Všiml jsem pikantního detailu. Neznalost a překračování zvyklostí splývá v jedno. Po určitou dobu se mohu zahalit tajemnem nově přišedšího, ale některé věci zkrátka „jsou“ (po staletí).

Vzpomněl jsem si na půvabný příklad. Jezdím za živobytím vlakem. Jelikož pracuju až od osmi, stačilo by mi jezdit kolem sedmé. Jenže lokálka „Vindobona“ jezdí v šest a další až za dvě hodiny. Tak to píšou v jízdním řádu dlouhá léta. Nikoho nenapadne se nad podobnou samozřejmostí pozastavovat. Chceš jet ráno do města? Tak Ti jede spoj v šest. Proč by kvůli Tobě měli vypravovat další? Chtěl jsem ještě něco namítnout, místo toho jsem zmlkl. A smeknul.

Závěrem bych si troufnul říct. Nejspíš nebude tak velkým uměním konvence porušovat, rozšlapávat, ničit, nýbrž „místním“ zvyklostem porozumět. Škoda přeci bourat kamenný hrad. Vysvitlo sluníčko, paprsky ozářily siluetu blízkých kopců. Žádný mramorem vyložený bulvár, jen silnička mezi dvěma obcemi. Jen počkej, vtípálku, až napadne!

Josef Karfik

Je hranice opravdu zelená?

Tak už jsem opět ve Francii. A rozhodl jsem se něco nového napsat. Bohužel musím zklamat vás, kteří jste četli mé první zážitky z této mnohými obdivované i nenáviděné země. Potkat krásnou dívku, se kterou bych si procvičil francouzštinu nebo tvořil esperanto, se mi na cestě vlakem TGV z Paříže do Bordeaux tentokrát nepodařilo. Podělím se s vámi alespoň o méně pikantní zážitek z cesty autobusem z Prahy do Paříže přes Německo.

Těšil jsem se, jak si poprvé vyzkouším cestování přes zelené hranice v rámci schengenského prostoru. Už žádný pas nebo občanku po mě nikdo nebude chtít, půjde to všechno rychleji, říkal jsem si. Brzy se ukázalo, jak jsem se mýlil. Asi ve dvě hodiny ráno pasažéry pravidelné autobusové linky probudili řidiči hlášením „kontrola, připravte si pasy“. Byl jsem trochu zmaten, neboť jsem si myslel, že jsme česko-německé hranice už dávno přejeli a navíc, že tuhle hlášku už při cestování do sousední země nikdy neuslyším. Posléze jsem zjistil, že už za hranicemi nějakou tu chvilku opravdu jsme a zastavili nás němečtí celníci.

Od všech si vybrali pasy a někam odešli. Za chvíli se vrátili a jednoho cestujícího sedícího naproti mě vyzvali, aby si vzal všechna zavazadla z autobusu, že má neplatné doklady a pojedje s nimi na policejní stanici. Jiného cestujícího začali šacovat a vyzvali ho, ať jim ukáže všechna zavazadla. Trvalo snad půl hodiny než se vrátil. Jedna dívka sedící přede mnou vyprávěla, že při cestě v lednu v autě společně se dvěma kamarádkami a kamarádem je také zastavili, vše kontrolovali a vyslychali, co jedou do Německa dělat, neboť jeho považovali za pasáka a je za prostitutky. Řidiči autobusu na můj dotaz odpověděli, že takhle po vstupu do schengenského prostoru kontrolují téměř pokaždé. Tak nevím, je tohle ta „zelená“ hranice z billboardů vládní kampaně?

Jan Pšíkal

Další úvaha cyklistická

Přiznám se, že patřím k těm nemnoha nadšencům, kteří jezdí do práce na bicyklu. Netvrdím, že pracuji, jak se říká, za rohem, nechlubím se ani počty ujetých kilometrů. Když jsem nedávno změnil zaměstnání, vyzkoušel jsem si tento způsob dopravy, a zjistil, že mi to vyhovuje. Nejednou slýchávám nářky na chování cyklistů na veřejných cestách, ale i jejich stesky na neurvalost řidičů motorových vozidel, zkrátka kolikrát si stěžují všichni na všechny. Rozdejme kameny nebo šlehačkové dorty?

Dost legrace. Jelikož bydlím v menším městě, všímám si například počtu stojanů na bicykly, obzvláště na turisticky zajímavých místech. O počtu a kvalitě cyklostezek, respektive cest, kudy lze bezpečně jezdit na kole bylo popsáno už mnoho papíru. Poněkud mne zarazilo, proč české dráhy zrušily nejednu úschovnu zavazadel, když se jednalo o jednu z hojně využívaných služeb. Současný stav beru vědomí a jako životní optimista doufám, že bude, možná pomalu, ale líp.

Mnohem více než výše uvedené nářky mne však zarazí něco jiného. Chápu, že vybudování takové cyklostezky stojí nemalé peníze, ani „obyčejná“ úprava komunikace bílou čarou se nedělá tak jednoduše, jak se to napíše. Kdekdo u piva poznamená, prý že je v tom zmatek, nepořádek, zkrátka takový malý český Kocourkov. Opravdu je doba špatná, lidi jsou zlí, tak já si balím kufry

někam, kde bude líp? A proč? Jinde budu stejně brblat? Dovolil bych si podotknout, že společnost tvoří lidi, kteří v ní žijí a svým chováním i jednáním ji ovlivňují. Níže bych rád připojil několik postřehů inspirovaných mými cestami do práce.

Jak jsem psal výše, jezdím do zaměstnání na bicyklu. S chutí se vyhýbám hlavním tahům, přesto však míjím po cestě povícero křižovatek, více či méně přehledných, na rovině i v kopcích. Považuji se tak za poměrně častého účastníka silničního provozu na jednostopém dopravním prostředku.

Jedna z mých každodenních křižovatek má tvar písmene „Y“. Hlavní vede „nohou“ doprava. Moje cesta se zde obvykle stáčí vlevo. Jelikož se silnice mírně svažuje, nabírám tady poměrně slušnou rychlost. Dle litery zákony by řidič, který na tomto místě míjí cyklistu a vidí jeho vztyčenou levici (namísto levého blinkru), měl zpomalit a dát mu přednost. Samozřejmě za předpokladu, že moji signalizaci nepřehlédne. Kdyby však došlo k nehodě, stojí proti sobě dvě tvrzení – on prý moji ruku neviděl a já jsem prý dával znamení o změně směru. Jak obvykle dopadají srážky aut s bicykly, nemusím zevrubně zmiňovat. Znovu se ptám. A proč? Muselo by k takové situaci vůbec dojít?

Josef Karfík

Dom národnostných menšín v Praze

Praha– Praha bola v minulosti strediskom viacerých národov, ktoré sa tu stretávali, žili a vytvárali z nej mesto osobitej krásy. Do pražskej architektúry sa čitateľným rukopisom minulosti podpísovali Taliani, Francúzi, Vlámovia, Židia, Rusi a Nemci. Rukopisom viacerých národov získala Praha, rovnako ako ďalšie európske mestá, osobitý pôvab. Preto i v súčasnosti prichádzajú Prahu obdivovať turisti z celého sveta.

Môžeme povedať, že cudzinci dávnej minulosti prinášajú aj v súčasnosti mestu materiálny prospech založený na cestovnom ruchu. Väčšina z nich sa starajú o jeho súčasnú prívrativú tvár a nie sú len cudzincami, ani menšinami, pretože sa stali občanmi Českej republiky. Po roku 1989 sa otvoril priestor pre občianske združenia národnostných menšín. Predstavitelia národností využili tento priestor a založili viacero spolkov. V roku 1991 činnosťou Magistrátu hlavného mesta Prahy vznikol Výbor

pre národnostné menšiny, ktorý sa v roku 1996 zmenil na Komisiu národnostných menšín. Magistrát hlavného mesta Prahy podporuje kultúrnu a osvetovú činnosť občianskych združení menšín. Menšiny obohacujú svojim programom kultúrny život hlavného

mesta Českej republiky. Spomeňme festival Praha – srdce národov, kde hlavným organizátorom sú viaceré slovenské spolky. Nadštandardnú umeleckú a spoločenskú úroveň má tradícia operného spevu a detský tanečný festival – Pražská zimná pohádka, ktoré organizuje Ruský klub

kultúry. Už v roku 1994 sa Magistrát hlavného mesta Prahy rozhodol využiť myšlienku Domu národností. Po trinástich rokoch dňa 21. júna 2007 prvýkrát uskutočnil na Vocelovej ulici slávnostný program, ktorí pripravili všetky národnostné menšiny žijúce v Prahe spoločnou prácou. Ďalším rozvojom bude spoločná práca národnostných menšín v spoločnom dome, pretože bez skúseností je zložitá odhadnúť reálne potreby národnostných menšín a ich spolkov.

Dom národnostných menšín bude pre potreby národnostných menšín, kde bude rozhodovať skutočný kultúrny potenciál každého združenia, jeho tvorivá činnosť a schopnosť spolupracovať s ostatnými. Podobné domy vznikli vo viacerých štátoch bývalého európskeho Východu a každý z nich sa vyznačuje špecifickou kultúrou štátu a jeho národnostnými menšinami.

Alan Lano

Chvála jazyka českého

Začnu trochu zhurta. Považuji češtinu za nejkrásnější jazyk na světě. Jsem si vědom, že se na věc koukám očima nadšeného jazykozpytce. Kdo by neznal takové skvosty jako „malíčkaté růžovoučké jablíčko“? Cítíš na jazyku, slyšíš v půvabném libozvuku, jak je sladoučké? Ani ten přežraný nabručený červ (už těmi drnčivými „r“ působí odporně!) by jistě nepohrdl soustem. Přesto se najde spousta těch, kteří ji, matičku ctihodnou, stále mrzačí.

Moji rodiče mne vedli ke slušnému chování. Když lezu – jak se dneska říkává (promiňte já obvykle chodím) do lokálu, na úřad či do obchodu, obvykle již ode dveří „vinšuji“ dobrého dne. Připouštím, že sto let po národním obrození se spíše říká „přeji“. Pomínou možnost, že by místní přeslechli, případně snad úmyslně přehlédli můj příchod. Ani je-li můj pozdrav opěťován, nebývám vždy spokojen. Kolikrát zaslechnu, nejednou „na půl huby“, odpověď „dobřej“. Nerad bych se kohokoliv dotkl, mně to poněkud připomíná hlas dobytčete „búúú“. Když někomu nestojí zato „otevřít zobák“ a říct „dobré jitro“, nejspíš nemá tak vřelý vztah k naší milované mateřštině.

Nepatřím k upjatým puristům, neprosazuju zaručeně česká slova pro fotbal, pro média, pro seminář. Beru je na vědomí. Nevnučuju nikomu, že může jít na kopanou, sledovat sdělovací prostředky a zapsat si cvičení. Ušklíbnu se, když mi někdo ve snaze po čistotě vyjadřování řekne „vezměte místo“. To račme považovat za typický germanismus, doslova přeložený německý obrat „nehmen Sie platz“. Čeština zná přeci „posadte se prosím“, že?

Co dalo práce našim drahým obrozencům zbavit se nadbytečných germanismů! Čest jejich památce, klobouk dolů před jejich nezměrným úsilím s jakým zachraňovali to zbylé, co se z drahocenného jazyka ještě zachovalo. Raději si poslechnu české rádio, omlouvám se, český rozhlas.

Po příchodu ze šichty příležitostně surfuju po FM stupnici mého „tranzistoráku“. To je věta, co! Po návratu z práce někdy otáčím ovládacím knoflíkem v celém rozsahu vysílání VKV, tj. velmi krátkých vln, mého přijímače. A srdéčko mé české pláče. Snad vyjma dechovky neslyším český zpívanou písničku, „hobluji“ tam samé anglicky zpívané „fláky“. Mám snad slovo „flák“ chápat jako „plevel“???. Znechucen vytahuju

zástrčku ze zásuvky. Mlč, ty potvoro cizácká! Kdybych alespoň někdy zaslechl jazyky sousedské, případně některý jiný ze známých světových jazyků. Za jedné války jsme „šprechtili“, za jiné „govorili“ a teď budeme jen „spíkovat“ či raději tiše sípat? Kdo vykopal válečnou sekeru? Co vy na to, „hlavy pomazané“? Za sebe mohu říct, „co živ budu, klapačku český nezavřu“!

Václav Matěj

Na ilustrační fotografii je přebal knihy z nakladatelství Academia věnující se zábavnou formou naší „mateřčině“.

Čínské hry

Za čtyři měsíce zahájí úvodní ceremoniál letní olympijské hry v Pekingu. Po celém městě, které i s předměstím zabírá plochu velkou

Olympijská pochodeň v neklidném Londýně.

jako polovina Belgie, finišuje dostavba 31 nových sportovišť. Prodlužují se linky metra, rozšiřuje se mezinárodní letiště na dvojnásobek kapacity a ke konci se chýlí i kritizované Velké národní divadlo ve tvaru vejce. Olympijské hry v Číně staví na hlavu heslo barona Coubertina, podle kterého není důležité zvítězit, ale zúčastnit se. Čína si totiž velmi přeje vyhrát. Ve státní televizi neustále běží spoty, které mají seznámit diváky s domácími sportovními hvězdami. Tlak na sportovce je obrovský. Odborníci se obávají, aby extrémní tlak nepřivedl některé ctížadostivce na scesti dopingu. Zároveň by asijský drak rád ukázal světu, že se vrací na místo, které mu dle jeho názoru historicky náleží. A cena za toto organi-

zační a vysněné medailové prvenství? Ta nehraje roli.

Největší a nejdražší. První čínské hry mají být největšími a také nejdražšími v celé historii olympijského klání. Podle prvních odhadů měly přijít na 1,6 mld. dolarů. Náklady na vybudování infrastruktury a zlepšení životního prostředí měly centrální vládu stát dalších 16 mld. Skutečné náklady se nakonec přiblížily dvojnásobku, vyšplhaly se na 36 mld. dolarů. Peking ovšem věří, že se mu investice vrátí. Olympijská města obvykle procházejí před pořádáním her ekonomickým boomem. Hodnota nemovitostí v hlavním městě se zvyšuje už několik let. Ceny realit se v posledních letech vymkly kontrole, tvrdí Michael Yu, student ekonomie na Pekingské univerzitě. V centru zaplatíte 10 tisíc jüanů (asi 26 tisíc korun) za metr čtvereční. Na předměstí stojí metr asi pětinu. Tedy asi tolik, kolik si měsíčně vydělám jako čerstvý absolvent univerzity. Přínos olympiády se má projevit i jinde. Čínské vedení předpokládá, že hry přispějí k přílivu turistů nejen do Pekingu, ale že se návštěvníci letní olympiády budou chtít podívat i do dalších měst. Z vládních statistických údajů nicméně vyplývá, že by Čína zažila turistický boom i bez pořádání této nákladné akce. Do roku 2020 by se nejlidnatější země světa měla stát největším turistickým trhem na světě.

Je krásné být zdvořilý. Uspořádání olympijských her má pro zemi, která je hostí, nejen ekonomický, ale i politický význam. Moskva například po získání pořadatelství v Soči prohlásila, že to představuje mezinárodní uznání nového

Ruska. Pro vůdce v Pekingu znamená olympiáda zase předvést světu, že se mu říše středu otevírá. Udělat dobrý dojem na mezinárodní scéně se snaží Peking i na jiné frontě. Podle místní šeptandy zvažuje návštěvu země tibetský duchovní vůdce dalajláma, který od povstání v roce 1959 žije v indickém exilu. Jeho oficiální návštěva by prolomila ledy a vzala do jisté míry vltř z plachet ochráncům lidských práv, kteří Čínu soustavně kritizují za jejich porušování v Tibetu. Hry představují zároveň možnost zklidnění trvale napjatých vztahů s Tchaj-wanem, který usiluje o nezávislost na pevninské Číně. Pekingští vůdci vůbec doufají, že dojem z her bude jen pozitivní. Kromě novinářů, kterým slíbili, že se po dobu olympiády budou moci pohybovat volně, přijedou do hlavního města tisíce nezávislých zpravodajů, bařůžkářů, kteří si píší internetové blogy, stejně jako běžných turistů, kteří budou o svých pocitech ze země dále referovat. Vláda iniciovala sérii kampaní v médiích, které mají odstranit plivání

Tančící Peking na cestě do budoucnosti - tak zní čínské vysvětlení olympijského loga.

na veřejnosti, odhazování odpadků a které nabádají obyvatele, aby se učili anglicky a usmívali, komentuje úsilí Pekingu jeden z jeho obyvatel Wu Jiemian. Příkladem může být kampaň, která pod heslem *Je civilizované stát ve frontě, je nádherné být zdvořilý* bude probíhat až do začátku olympiády. Dobrovolníci při ní chodí po městě a snaží se přesvědčit obyvatele, aby stáli v metru, na zastávkách veřejné dopravy nebo v obchodech v řadě a netlačili se. Jenže kampaň má zatím podle všeho jen omezený účinek. V zemi, kde vytvoření fronty je věcí neznámou, ve městě, kde jsou velké dopravní zácpy na denním pořádku, protože doprava nedostačuje k přepravě všech cestu-

jících, dobrovolníky nikdo vážně nebere.

Vady na kráse. Zda nápor sportovců, novinářů i turistů po dobu olympiády zvládne síť veřejné dopravy, je jednou z otázek, které trápí organizátory v Pekingu. Dvě trasy metra jsou víc než 40 let staré. Chybí jim také v srpnu tolik potřebná klimatizace. A selhává i nákup lístků. Na některých tratích je nutno vystát frontu k okénku, kde prodává lístky zaměstnanec metra, oznámit cílovou stanici, zaplatit obnos a ujít pět metrů ke vchodu do metra, kde fyzicky papírový lístek přetržením znehodnotí jiný pracovník metra. Že to s dopravou všech návštěvníků nebude až tak jednoduché, tuší i centrální vláda.

Od původně plánovaného rozšíření linek metra ze současných 113,4 kilometrů na 300 kilometrů však upustila. Schválila jen zvýšení linek ze čtyř na devět a dobudování necelé stovky kilometrů nových tras. Modernizace nejstarších linek 1 a 2 se také oproti původním předpokladům prodraží o více než jednu miliardu korun. V přepočtu vyjde na 11 miliard Kč. Peking přetrvávající problémy s dopravou zatím vyřešil šalamounsky. Oznámil, že ti, kdo budou mít platné vstupenky, mohou používat městskou dopravu zdarma. Hlavní je přece udělat dobrý dojem.

Ivana Oklešková
analytička Asociace
pro mezinárodní otázky

Občan Fico a vlastenecké nadšení

V soboru 5. ledna 2008 mne z víkendové pracovní činnosti vyrušila jedna z reportáží Zápisníku zahraničních zpravodajů (krátce po 10. hodině dopolední). Přerušil jsem práci a zaposlouchal se do slov pana redaktora o „starých Slovácích“ v podání současného slovenského premiéra Róberta Fica. Mezi řádky jsem si povšiml i jisté míry ironie tohoto příspěvku. Nebo snad slyším „trávu růst“? Dříve než vyjádřím svůj názor, ještě podotknu, že nemám bohužel k dispozici plné znění projevu pana premiéra. To by snad bylo potřeba až při rozsáhlejší rozboru, co myslíte?

Pokud jsem správně porozuměl autorovi příspěvku, pozastavil se nad tím, že jmenovaný politik hledá kořeny Slovenské republiky až na Velké Moravě. Dokonce si vzal na pomoc svědectví nějakého známého historika, jehož jméno jsem bohužel přeslechl. Jelikož sám pocházím z východního Slovenska, jsem poněkud přecitlivělý na témata týkající se slovenské, české, respektive československé historie. I z úst pana redaktora zazněla obava z přepisování dějin. V tom si notujeme.

Dovolte ale prosím kritické podotknoutí. Při mých cestách po světě jsem se s podobnými přepisovačskými snahami setkal nejen v tzv. mladých státech (Ukrajina, Slovensko), ale i v těch velkých (Rusko, Spojené státy americké).

Mimochodem půvabný pokus o přepisování dějin znám i z mého oboru. Jako kantor češtiny obvykle vykládám etapy vývoje české literatury počínaje Velkou Moravou. Přitom první doložené souvislé česky psané texty pocházejí až z přelomu XIII. a XIV. století. Nepopírám zároveň, že při vymezování „české“ literatury nám pomáhají kritéria místní, tematická a autorská. Pak můžeme směle zařadit do české literatury taková díla jako Proglas Metodějův a Konstaninův, Kosmovu Chronica Boemorum, případně Der Ackermann aus Bohmen neznámého autora či židovské pověsti pražské, ale i Kafkovy romány. Právě proto

hovoříme o tisícileté tradici české literatury.

A co slovenská literatura? Nakolik si vzpomínám na moje studentská léta, učili jsme se o národním obrození XIX. století v čele s L. Štúrem, vzpomenu si na pojem „bibličina“ především slovenských evangelíků (slovakizovaná podoba veleslavínské češtiny, respektive Bible kralické).

Ptám se řečnický, co chtěl pan premiér Fico vzkázat především mladým Slováckům, jak zaznělo v jmenovaném příspěvku? Považuji jej za solidního představitele současné politické scény, proto bych jej nepodezíral z pokusu o přepisování dějin. Připouštím ovšem, že se možná poněkud kostrbatě, navenek nešetrně, pokusil připomenout Slováckům jejich historické kořeny. A v tom bych s ním souhlasil. Vždyť kdo si dnes vzpomene na vlastní předky?

Julo Lačný

Slovenský premiér Róbert Fico se těší vysoké popularitě ve své zemi.

Nelehká situace v Pákistánu

Když jsem se asi před měsícem díval na webovou stránku MSD vzbudila ve mne rozpaky Rezoluce Předsednictva Mladých sociálních demokratů k politické situaci v Pákistánu a to pro svůj příliš jednostranný obsah a europocentrický idealismus. Ani já jsem přirozeně nesouhlasil s některými kroky generála Mušarafa proti nezávislé soudní moci, ale navržená opatření (zastavení finanční pomoci pakistánské administrativě) mi přišla přehnaná a kontraproduktivní. Neboť ten, kdo zastaví finanční pomoc, se zbavuje vlivu v strategicky významné oblasti boje proti terorismu a vzdává se možnosti ovlivňovat režim, který vlastní jaderné zbraně. Protože jsem nechtěl být vnímán jako stoupenec politiky „dvojích standardů“ a odpůrce prosazování lidských práv, popřípadě jako stoupenec „diktatury“, rozhodl jsem se k celé záležitosti nevyjadřovat a asi bych to i dodržel, kdyby mi následující vývoj nedal za pravdu.

27. prosince 2007 byla v Rávalpindí zavražděna navrátilivši se pákistánská expremiérka Bénazír Bhuttová a země se propadla do chaosu. K politickým atentátům občas dochází i v civilizovanějších zemích, ale následné reakce pákistánské politické elity svědčí o její nevyzrálosti a zpětně vrhají i pozitivnější světlo na politiku Parvize Mušarafa. Paranoidní podezírání generála Mušarafa, který měl na atentátu nejmenší zájem a jehož pozicí atentát otřásl, výzvy k bojkotu voleb od Naváze Šarifa, který má s Mušarafem osobní nevyřízené účty (Mušaraf ho svrhl vojenským pučem a uvažoval, že ho nechá popravit), plenění vládních budov stoupeneci Lidové strany expremiérky Bhuttové, to vše nesvědčí zrovna o vyspělé politické kultuře a zralosti pro demokratické vládnutí.

Na druhé straně každý politický systém potřebuje jak technokratickou efektivitu a stabilitu, tak demokratickou legitimitu - pocit lidu, že je mu vládnuto s jeho souhlasem. Efektivitu zajišťoval v Pákistánu generál Mušaraf, který svrhl zkorumpovanou demokraticky zvolenou vládu Naváze Šarifa (12. října 1999), přičemž platí, že toto jeho rozhodnutí bylo přivítáno většinou Pákistánců. „Demokratické“ vlády totiž byly v Pákistánu tradičně zkorumpované a vůdcové dvou demokratických stran Bénazír Bhuttová a Naváz Šarif „soutěžili“ o to, kdo bere více. V případě Bhuttové to byla více záležitost jejího manžela Asifa Zardáviho (6. srpna 2003 byla ona a její manžel odsouzeni švýcarským soudem za praní špinavých peněz).

Navzdory uvedeným obviněním byla Bhuttová symbolem odvážné političky milované svým lidem a byla nadějí svého lidu (Byl někteří novináři upozorňovali, bylo by lepší, kdyby svou odvahu zasvětila vznešenějším ideálům než vlastnímu mocenskému sebeprosazení se). Mušarafa vláda totiž díky své nedostatečné legitimitě ztrácela popularitu. Právě proto představovaly dubajské dohody mezi Mušarafem a Bhuttovou o společném postupu a podílu na moci naděje pro pákistánský lid. Tyto naděje byly zmařeny atentátem na Bhuttovou, který i podle zprávy Scotland Yardu z 14. 1. 2008 provedla Al Kaidá.

Základním cílem veškeré politické elity nyní musí být ubránit sekulární režim a kontrolu jaderných zbraní sekulární prozápadní vládou. Paradoxem západní politiky podpory demokracie je, že vede často k vítězství islamistů (Alžírsko, Palestina). To nemusí být nutně situace Pákistánu, kde existují silné neislamistické politické strany (Pákistánská lidová strana rodinného klanu Bhuttových a Pákistánská muslimská liga Naváze Šarifa), nicméně Západ by se v žádném případě neměl vzdávat podpory tak významného politika jako je Parváz Mušaraf, popřípadě by měl v pákistánské armádě hledat další spojence pro případ Mušarafa politického pádu. Je třeba prosazovat politiku vyvažování mezi podporou demokratického procesu a sekulárního vedení armády jako záruky sekulárního vývoje společnosti a kontroly nukleárních zbraní. Prioritou musí být rozvíjení dobrých vztahů s demokratickou Indií, která se ukazuje jako spolehlivější spojenec než nestabilní Pákistán. V otázkách vnitřní politiky je třeba působit na pákistánskou vládu, aby začala provádět sociální reformy, zejména sekulární školskou reformu, která by zmírnila vliv islamistických škol.

Samotný pojem demokracie je v souvislosti s Pákistánem poněkud problematický. Pákistán je na 133 místě v žebříčku demokracií na světě (podle The Economist), nejlepších výsledků dosahuje v efektivitě státní správy a občanských svobodách, naopak nejhorších v občanské participaci. Právě v politické participaci je slabé místo pákistánskému politickému systému, politické strany reprezentují v podstatě zázemí bohatých rodin, v Pákistánské lidové straně nikdy nebyly vnitrostranické volby, jedná se o zázemí rodinného klanu Bhuttů. Z pákistánské politiky jsou tak vyřazeny střední vrstvy, politiku dělají bohaté oligarchické rodiny, které se populisticky opírají o voliče z řad chudých. Pochybný je také sekulární charakter politiky demokraticky zvolených politiků. Byla to Bénazír Bhuttová, která podporovala nástup Tálibanu v Afghánistánu s cílem posílit pákistánský vliv a získat strategické zázemí pro boj s Indií.

Lze vyjádřit politování nad tím, že zejména státy EU jsou při komentování dění v Pákistánu v rétorické pasti. Jejich proklamovaná politika univerzálního prosazování lidských práv a zejména tlak ze strany lidskoprávních organizací, které jsou složkou občanské společnosti zemí EU, ale nikoli občanské společnosti Pákistánu, jim komplikuje zaujetí realistické pozice nejen vůči Pákistánu, ale i vůči ostatním zemím Středního východu. Nezbyvá mi než se ztotožnit s názorem komentátora Literárních novin Petra Jedličky: *Spíše než pákistánským politikům lze proto radit českým novinářům: Nenechávejte se unést demokratickými hesly. Až budete komentovat volby a případnou mocenskou výměnu, vždy zvažte širší souvislosti. Zvláště u Pákistánu by mohlo být žurnalistické liberální nadšenectví nesmírně zkreslující.*

Marek Německý

Chorvatské volby 07: SDP zůstala před branami

Chorvatská sociální demokracie těsně prohrála volební bitvu s HDZ

Listopadové volby do chorvatského parlamentu proběhly ve znamení tvrdého boje dvou nejsilnějších stran vládnoucího HDZ (Hrvatska demokratska zajednica) a ambiciózní opoziční SDP (Socialdemokratska partija), ve kterém zvítězilo HDZ a staronový premiér Ivo Sanader, jemuž se počátkem roku 2008 podařilo sestavit vládu, ve které si své místo našli poprvé v historii samostatného chorvatského státu i zástupci srbské menšiny.

HDZ, založené v roce 1989 jako pravicová strana chorvatských nacionalistů, vládlo pod taktovkou chorvatského prezidenta Franji Tuđmana nepřetržitě v letech 1990-2000, a posléze i v koalici od roku 2003. Tato strana prošla bouřlivým vývojem od nacionalismu a šovinismu 90. let, především během občanské války na území někdejší Jugoslávie, až po pravicovou konzervativní stranu západního střihu, jak se snaží dnes představovat veřejnosti.

Franjo Tuđman a jeho režim, v mnohém podobný Miloševićově vládě v sousedním Srbsku, zanechal po smrti novodobého „otce národa“ v roce 1999 Chorvatsku spoustu nesnází, především všemocnou oligarchii, vzniklou propojením podnikání a organizovaného zločinu a všudypřítomnou korupci. HDZ bez Tuđmana propadlo v parlamentních volbách roku 2000, a vítězství tak spadlo do klína SDP a premiérem se stal její vůdce Ivica Račan. Vláda SDP trvala však jen do roku 2003, kdy se kormidla znovu chopilo HDZ, tentokrát v koalici.

Po abdikaci vůdce chorvatské sociální demokracie a bývalého premiéra Ivici Račana v dubnu 2007 kvůli těžké nemoci, se novým předsedou SDP stává mladý a úspěšný právník Zoran Milanović, který dal straně nový impuls, což se projevilo i v strmém nárůstu preferencí SDP před listopadovými parlamentními volbami. Milanović vsadil na především téma boje s korupcí, reformou ve

vykrádaném školství a zdravotnictví přičemž spoléhal na své nesporné rétorické schopnosti a dobrou práci s médii, stejně jako občasně jemné výpady proti katolické církvi, velmi vlivné i v dnešním Chorvatsku.

Příznivé výsledky předvolebních průzkumu však v SDP vedly k předčasnému triumfalismu a v konečném důsledku k pádu. Zoran Milanović, kterému je často vyčítána přílišná politická flexibilita blairovského typu, bez ohledu na ideje a program levice, začal populistický koketovat i s tradičním pravicovým chorvatským voličem, když z jeho tábora zazněly výroky pochopení pro chorvatského generála Antu Gotovinu, obviněného z válečných zločinů, či lidi, vstupující v roce 1941 do služeb chorvatského ustašovského státu, satelitu nacistického Německa. Ještě pár výhruzných poznámek o pronikání srbského kapitálu, aby předvolební guláš byl hotov: levicovým voličům však moc nechutnal a ti pravicově orientovaní nepříliš překvapivě vsadili raději na HDZ a osvědčené extrémně nacionalistické strany jako HSP (Hrvatska strana prava).

Dalším z důvodů volebního krachu SDP byly vnitrostranické problémy, především s Ljubou Jurčićem, premiérským kandidátem, a jeho nepříliš přesvědčivým ekonomickým programem, na který zkušeně zaútočil vůdce HDZ Ivo Sanader a získal tak politické body ze strachu

před „rudými daněmi“. Pozadu nezůstala ani další populistická hvězda SDP, starosta Záhřebu Milan Bandić, který se zvláště v předvolebním období stal továrnou na skandály, vražednou pro preference SDP. Svou roli sehrála i početná, v drtivě většině nacionalisticky orientovaná chorvatská diaspora, která masově volila HDZ, přičemž se SDP voleb v zahraniční odmítla zúčastnit.

Zbytek je historie: v listopadových volbách získalo HDZ 61 mandátů, SDP 56, koalice agráriků a liberálů HSS/HSL 8, menšiny a diaspora svých zaručených 8 a 5 mandátů, zbytek získaly čtyři menší chorvatské strany. SDP nepomohly ani sympatie chorvatského prezidenta Stjepana Mesiće, cynický a zkušený politik Sanader využil své přednostní právo a sestavil koaliční vládu, která se opírá především o hlasy HSS/HSL a menšin.

Další sociálně demokratická strana v Evropě zůstala před branami. Příběh o vzestupu a tvrdém pádu SDP je však také příběhem o krachu oslavované „střední cesty“, opírající se jen o hezké fráze a profesionální mediální kampaně, o porážce politiky bez obsahu v líbivém balení, o trestu za nedostatek odvahy a podbízivý populismus, je však velmi dobrou lekcí pro evropskou demokratickou levicí, Českou republiku nevyjímaje.

Uroš Lazarević

Volby v Chorvatsku těsně vyhrála vládní HDZ

Běžná politická krize?

Na konci ledna požádal středo levicový kabinet premiéra Romana Prodiho Parlament o vyjádření důvěry. Prodi tak učinil po vystoupení koaliční strany UDEUR z vládní koalice. Tento krok následoval po propuknutí skandálu způsobeného korupční aférou ministra spravedlnosti Clementa Mastella. Itálie se tedy dostala do další vládní krize, které jsou v této zemi běžné.

Apeninský poloostrov je znám svou politickou nestabilitou způsobenou nejen frakcionářstvím a fragmentovaným multipartitismem, jak tamější stranický systém nazval politolog Giovanni Sartori. Od začátku devadesátých let, tedy od konce první italské republiky, kdy došlo ke zhroucení stávajícího stranického systému v důsledku odhalení obrovských korupčních skandálů spojených s financováním politických stran (tato aféra vstoupila do historie pod názvem Mani pulite, „tedy čisté ruce“), se italscí politici snaží cestou jak ústavních změn, tak úprav volebního zákona o stabilizaci politického systému země. Žádný z těchto pokusů nebyl příliš úspěšný. Prakticky žádná vládní koalice nezůstala u moci v původním složení po celé volební období.

Prodiho současná vláda není výjimkou. Před rokem došlo k podobné situaci, když senát neschválil vládní koncepci zahraniční politiky. Tenkrát ale „Profesore“, jak Italoové nazývají svého premiéra kvůli jeho akademické dráze, dokázal sestavit vládu novou. I v tomto případě to byla horní komora parlamentu, kdo Prodimu srazil vaz (pravicoví senátoři si dokonce otevřeli láhev šampaňského přímo v jednacím sále). K neúspěšnému

hlasování o důvěře došlo 24. ledna tohoto roku a hned následujícího dne prezident republiky zahájil konzultace o dalším řešení vládní krize a o novém volebním zákoně, který by případně zvýšil hranici pro vstup do parlamentu tak, aby se zvýšila politická stabilita v zemi. Výsledkem těchto jednání jsou předčasné parlamentní volby se starým volebním zákonem.

Zdálo by se, že se Itálie žene do dalších předčasných voleb, po jejichž konci bude mít standardní nestabilní vládu na pár měsíců, ale na podzim minulého roku došlo k zásadnímu zvratu. Dvě nejsilnější politické formace nalevo od středu, Democratici di sinistra a Margherita, se spojily a vytvořily tak novou středo levicovou politickou sílu, Demokratickou stranu PD, jejímž předsedou se stal Walter Veltroni, primátor Říma. Otcové tohoto projektu v čele s Veltronim očekávají, že PD uspěje v příštích volbách. Ty by se měly uskutečnit v polovině dubna, a ukončí tak, podle Veltronihovo slova, vlády složené z několika malých stran. Doslova prohlásil, že vláda složená ze čtrnácti stran není to, co Italoové chtějí.

Bohužel podle volebních výzkumů PD ztrácí a vítězem voleb by se tak stala pravděpodobně pravice v čele s kontroverzním mediálním magnátem Silviem Berlusconiem, lídrem strany Forza Italia. I přesto lídr PD neztrácí naději a hodlá se svou stranou kandidovat sám, bez volební aliance s ostatními levicovými subjekty.

Až výsledek voleb a následná povolební jednání ukáží, zda jsou naděje Italoů, kteří jsou již unaveni ze svého politického systému, splnitelné.

Miroslav Poche

Poselství Giuliana Amata?

V říjnu se objeví na trhu český překlad nové práce významného italského socialisty Giuliana Amata, ministra vnitra Prodiho vlády. Svým názvem se kniha hlásí k sociálnímu hnutí z Porto Alegre a ač má na konci otázník – jmenuje se „Je jiný svět možný?“ – svým obsahem dává na tuto otázku jasně kladnou odpověď. Tím se zásadně liší od záplavy publikací neoliberalních a konzervativních obhájců soudobého světa, od záplavy, které nečelíme dost účinně. Amato nám svou knížkou pomůže oslovit především vzdělané a racionálně uvažující příslušníky mladé a střední generace, kteří se nebojí přemýšlet.

Amato patří k předním evropským politikům. Je profesorem ústavního práva na římské univerzitě, stál dvakrát v čele italské vlády a jako místopředseda Evropského konventu se významně podílel na vypracování evropské ústavy. Má hluboký vztah k České republice, v odpovědi na pozvání Masarykovy dělnické akademie, aby pokřtil svou knihu v Praze, účast přislíbil se slovy: „Miluji vaši zemi“.

Jeho práce je nevšední pronikavostí svého pohledu, výběrem témat, noblesností výkladu i literární úrovní.

Každá její stránka je prodchnuta autorovou moudrostí a jeho hlubokým lidským poselstvím. Amato chce pochopit současný svět, aby dal růst naději. Ví totiž dobře, že ve společnosti, naší i té globální, naděje i hrozba těsně sousedí. Má-li zvítězit ta první, musí každý vložit své semínko. K tomu však potřebuje znát. A Amato, jako přesvědčený humanista, píše svou knihu, aby pomáhal jiným porozumět světu.

Hrozby a naděje

Globální hrozby vidí Amato ve zbraních hromadného ničení, v klimatických změnách a v mezinárodním terorismu. Svou pozornost však soustřeďuje na jevy, které představují nebezpečí a naději zároveň. Používá výraz globální a glokální, aby vystihl převratnou změnu v postavení člověka v dnešním světě – hustá síť mimořádně rychlých komunikací obklopuje naši planetu, ale každý z nás žije stále na stejném místě, změněném však nastalou globalizací vztahů. Je to spíš hrozba nebo příslib?

Urychlení ekonomického rozvoje umožněné globa-

lizací má své černé díry. Jsou to ti, kteří byli z tohoto procesu vyřazeni. Velké mezinárodní společnosti smetly v Třetím světě místní mikroekonomie do neuvěřitelně chudých periferií, předměstských slumů, které Amato označuje za jednu z největších hanebností naší doby. Mluví o neslýchaném násilí, ke kterému vede globalizace v mnoha zemích, o nesnesitelné nerovnosti, jíž vyvolává, o hluboké nespravedlnosti spojené nerovnou distribucí bohatství, která z globalizace vyplývá. Vyřazení jsou i v těch nejvyspělejších zemích světa. A tak globální a glokální je i příslib i hrozba, dvě strany jedné mince. Vše závisí na tom, zda se podaří „zkombinovat hospodářský blahobyt se sociální soudržností a politickou svobodou“.

Amato si klade další otázku: Chce Západ pohltnout svět nebo být jeho součástí? Chce mu vnutit své hodnoty, nebo budovat most společných hodnot mezi Západem a Orientem, na nichž by mohl každý založit svou vlastní identitu, aby se otupily hrozby dneška a přiblížily přísliby budoucnosti, postavené na dialogu a odstranění dělících zdí. Rozdíl mezi Orientem a Západem není ten, který zdůrazňují naše stereotypy. Vývojové procesy jsou schopny zbatvit dnešní rozdíly ostří a vést k vzájemnému pochopení.

Amato upozorňuje, že 44% obyvatelstva na jih od Sahary má tak nízký příjem, že trpí podvýživou, že 53% dětské úmrtnosti způsobují nemoci vyvolané podvýživou a že 40% světového obyvatelstva spotřebuje jen 5% globálních příjmů. Zvýšení příjmů je tedy nezbytné, ale samo o sobě nestačí. Planetární nouzová situace spočívá v nedostatku zdrojů, jakými jsou například nafta nebo voda. Problém tedy je nalézt finanční zdroje pro rozvoj výzkumu, který by zajistil planetě budoucnost, totiž výrobu čisté energie a uchování pitné vody.

Také otázku zdravotnictví chápe autor jako hospodářský problém. Země s nízkými příjmy kryjí 11% globálních zdravotnických výdajů, ačkoliv v nich žije 90% nemocných. V rozvojových zemích umírá každoročně 11 miliónů dětí do pěti let a 90% osob nakažených virem HIV nemá přístup k žádné léčbě. Proto Amato považuje otázku spravedlnosti za součást ekonomie a dokládá, že trh není schopen v moderní civilizované společnosti zajistit spravedlnost.

Co potřebuje politika

Část knihy věnovanou kultuře otvírá Amato kapitolou o úsudcích a předsudcích, v níž upozorňuje, že dělící mezi

oběma je mnohem labilnější a problematičtější, než bychom se mohli domnívat. Chceme-li se vystříhat chyb, je nutno neustále prověřovat teorie a mentální vzorce. Velmi často jsou však zájmy skupin a konfliktních společenských vrstev, které stanoví kulturní vzory, silnější než zkušenosti. Proto stezka, po níž dnes kráčí politika hodná tohoto jména, je velmi úzká a kluzká: na jedné straně je pragmatismus bez vize budoucnosti, který se dá vést jen krátkodobými podněty, na druhé straně návrat k ideologické radikalizaci nebo únik do populismu. Politika nepotřebuje ani jedno ani druhé, nýbrž vizi budoucnosti a konkrétní odpovědi na konkrétní fakta.

Proto Amato odmítá myšlenku hegemonie, tedy sjednocení společnosti pod nadvládou obecně přijímaných idejí a kulturních vzorců, jak ji chápal Gramsci. Hegemonie konzervuje ideje a vzory a náš způsob myšlení a vidění věcí kalibruje podle minulosti. V současné dějinné fázi však Evropané musí čelit přerušené kontinuitě, nemohou se vázat minulostí. Ale musí přísně rozlišovat mezi nároky budoucnosti a mezi návraty do minulosti, které se pouze prezentují jako budoucnost a jsou zdůvodňované nezbytností konkurenceschopnosti.

Pozoruhodná je kapitola o identitě. Kolektivní identity, obsahují jak zárodky ochoty se integrovat, tak také se nenávidět. Musíme se tedy snažit držet na uzdě zárodky nenávisť a zasadit se, aby se oprávněná kolektivní hrdost neproměnila v nepřátelství vůči druhým. Odlišné identity musí být

respektovány. Žít s lidmi, kteří se od nás liší, neznamená, že se vzdáváme sami sebe, že popíráme svou vlastní identitu. Někdy je k soužití zapotřebí kompromisu, který je však možný jen v případě, že obě identity souhlasí s všeobecně uznávanými hodnotami. Je však ještě další dimenze identity, totiž možnost změnit naši genetickou a biologickou totožnost technikou genetického inženýrství. Vzniká řada velmi vážných, ještě včera nemyslitelných otázek. Amato je spolu s italskými vědci přesvědčen, že je třeba nalézt meze a že je musí věda, filozofie a náboženství hledat společně.

Politika pak musí pečlivě stanovovat meze ve vztahu bezpečnosti a svobody v podmínkách, které tomuto vztahu vtiskl mezinárodní terorismus. Co lze považovat za umírněné a tedy obecně přijatelné omezení univerzálního práva svobody – naší i těch druhých – má-li být zajištěna naše bezpečnost? A chápeme-li, že i my jsme „ti ostatní pro ty druhé“ a že ti druzí měří věrohodnost naší demokracie podle stupně omezování našich svobod v zájmu bezpečnosti.

Giuliano Amato působil v několika ministerských postech italských vlád, v letech 1992–1993 a 2000–2001 zastával funkci premiéra.

Nalézat společné rysy a významy

Podnětná je autorova úvaha o štěstí, o vztahu veřejného a soukromého štěstí, o proměně štěstí v egoismus a identifikaci štěstí a peněz při kulturní hegemonii kapitalistického hospodářství. Problémem není ignorovat bohatství, které vytváříme, soudí Amato, ale kam určovat zdroje, které z něho vyvěrají. Uspokojení může přinést jen vyšší kvalita našeho života, nikoli pouhý růst HDP. Když se Amato zabývá morálkou, připomíná, že modernizace evropských společností přinesla nejen větší rovnoprávnost, ale také opuštění morálních zásad a životní styl, orientovaný na materiální statky a tělesný požitek. Povzbuzující je, že v reakci na to se zejména mladí dávají inspirovat právě oněmi opuštěnými zásadami. Etické principy tedy v důsledku historických a kulturních souvislostí podléhají jistým změnám. To dává naději, že v soudobých multikulturních společnostech se časem podaří nalézt společného jmenovatele, který by zabránil srážkám mezi společenstvími, jež se řídí odlišnými etickými normami.

Základní rys Amatovy osobnosti zvlášť dobře ukazuje kapitola o relativismu. Tímto výrazem označuje autor „metodu, mentální a kulturní postoj, který je zásadní pro sloučení rozdílných stanovisek“. Odlišuje ho od extrémního relativismu, který klade všechny hodnoty na stejnou úroveň a domnívá se, že sama demokracie je založena na relativismu. Ta však spočívá na absolutních hodnotách, na respektování lidské důstojnosti, na právech a svobodách, na hodnotě života. Dialog mezi křesťany a racionalisty (laiky) není rozpravou mezi nositeli absolutních hodnot a osobami, které popírají jakékoliv hodnoty, nýbrž mezi nositeli odlišných podob absolutních hodnot. Demokratický dialog mezi nimi vyžaduje, aby se vzdali neústupnosti a do rozpravy vstupovali s přesvědčením, že pravda se neprosazuje vnučováním, ale svědectvím. Amato vidí jedinou schůdnou cestu dávající naději celému lidstvu: sestoupit do hlubin odlišností a nalézt společné rysy a významy, postavené na absolutních hodnotách, společných pro všechna monoteistická náboženství i pro ateisty – demokraty.

S velkou přesvědčivostí píše Amato o nezbytnosti dovršit rovnoprávnost mužů a žen ve vyspělých západních společnostech. Podle něho je třeba urazit poslední čtvrtinu cesty a jít dále než sám feminismus. Svět si zvykl žít podle monopolizujících zkušeností muže a morální zkušenost ženy není respektována jako plně lidská zkušenost. Základní otázka proto

zní: jak se specifické zkušenosti žen a morálních hodnot, jejichž jsou nositelkami, stanou součástí kultury veřejného života a celku společné lidské kultury vůbec.

Reformisté, neokonzervativci a populisté

V části knihy věnované politice analyzuje Amato především tři síly: reformisty, neokonzervativce a populisty. Varuje reformisty před nebezpečím, na které upozorňoval římský historik Gaius Svetonius Tranquillus: Dobrý pastýř ovce stříhá, ale neničí je. Levice, která by chtěla jenom stříhat, tedy pouze přerozdělovat a nepečovat o hospodářský rozvoj, by byla krátkozraká a jen by přivedla k moci pravici. To se přihodilo britským labouristům a odborářům, kteří pak nedokázali vzdorovat Margaretě Thatcherové, která za cenu obrovských ztrát dodala britskému hospodářství novou dynamiku.

Americký neokonzervatismus vyrostl z oživení konzervativní kultury v šedesátých letech, z protestů proti rostoucímu vlivu federálních orgánů a opuštění původních hodnot americké společnosti, což v konzervativní optice byl především individualismus a odvaha riskovat. Neokonzervativci s tím spojili důraz na tradiční náboženské hodnoty, na význam rodiny, nepřátelství proti potratům a nesnášenlivost vůči homosexuálům. S vírou v americkou výjimečnost, národa vyvoleného Bohem vést ostatní k demokracii, uvrhli svou zem do války proti Afghánistánu a Iráku a z náboženství učinili nástroj své vlády a prapor Západu proti jiným částem světa a jiným náboženstvím. Amato věří, že neokonzervatismus ve Spojených státech je už za zenitem. Americké volby v listopadu 2006 to potvrdily.

Třetím politickým proudem, který vytváří současnou politickou strukturu ve vyspělých zemích, je populismus. Rozpoutává emoce a obrací je proti nepříteli, kterému přičítá odpovědnost za všechno neuspokojení, za všechny obavy, nejistoty a strachy, které pociťují jeho stoupenci. Vzbuzovat nenávisť je sice snadné, ale tím nelze řešit žádné společenské problémy, žádnou z velkých výzev soudobého

světa. Populismus je schopen proniknout do nejrůznějších kultur. Nejčastěji a nejsnadněji se spojuje s ideologickými pozůstatky tradičního pravicového extremismu, dokáže se však uchytit i v lidových vrstvách. Populismus vyrůstá ze slabin a nedostatků demokracie. Tam, kde se demokracie uzavírá před vlastními občany, nedokáže reagovat na jejich obavy a dát jim perspektivu, tam vzniká podhoubí pro populismus. Lék proti němu je tedy neustálá péče o účinnost a rozvoj demokracie. **Miloš Bárta**

V uplynulých letech spolupracoval též na přípravě Evropské ústavy. Je autorem četných publikací o ekonomice, veřejných institucích, osobní svobodě i federalismu.

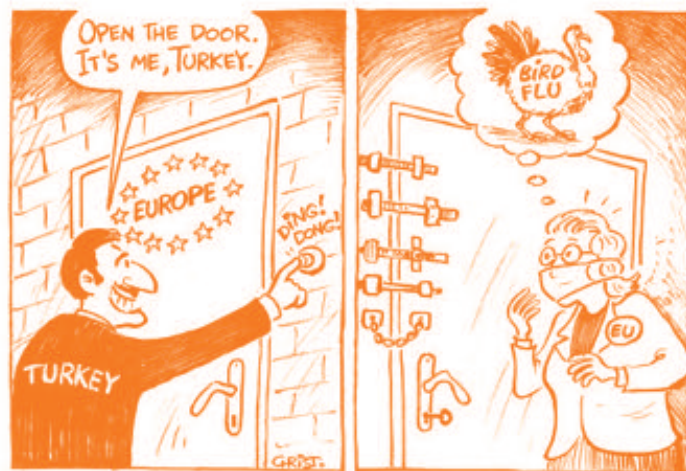
Of Walls and Men

In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God (John 1,1-3). Or maybe the word was neither with God nor God itself. Maybe the word was with Man and the word was "Wall". And we all were children of this Wall. Innocent, silent, defenseless children were being forced to believe in the divided world of Europe. It might be our natural behavior to focus more on how we differ from each other rather than what we have in common, and to see our differences as a threat. "We" and "they", "us" and "them", it was the philosophy of old Europe that had been slowly resigning all the principles of humanism, brotherhood and democracy. One would say it was a "horrible place for living".

When our parents were still innocent, silent and defenseless there was an iron curtain being descended across the continent, from Stettin in the Baltic to Trieste in the the Adriatic. Behind that line were all the famous capitals of the ancient states of Central and Eastern Europe. Warsaw, Berlin, Prague, Vienna, Budapest, Belgrade, Bucharest and Sofia..... you actually know this story and Winston Churchill, the man who gave this speech, don't you?

This wall has not yet been pulled down. It still exists in our minds as well as on the map of Europe. It still intersects the continent. Only the name has slightly changed to the Schengen line, or "outer borders of the EU". It is still the wall that determinates your life, expectations, hopes and dreams. Do you live in Vienna? Good for you! Do you live in east Slovakia's Michalovce? Bad for you! Do you live in the Ukrainian city of Uzhorod, just 40 km east of Michalovce? Disaster!!! Your life is a debacle and you are a loser. You are "inferior". This is, at least, what many people in

the Czech Republic would think when watching you working 14 hours (no weekends!) a day on the construction site for a very low wage. "Look at him, with his funny cheap trousers, such an old-fashioned flannel shirt and his dirty plastic bag with a few personal things". According to STEM agency more then 70 % of Czechs prefer not to have a Ukrainian neighbor (for 10% it is even absolutely unacceptable!).

Do we have right to judge people this way? Who are we? Do we still have the right to split people up into "we" and "they", "us" and "them", after Verdun, Auschwitz and Stalin-grad?

I don't think so! I do not want any other generation to be wasted because of barriers in our heads that we pay absolutely no attention to. Having prejudices is normal! Not fighting them is the problem. What we differ in is the way we fight them in our thoughts and actions. Real humanism consists of a never-ending endeavor to uproot all sub-conscious fears, anxieties and phobias towards foreigners and people whose only guilt is their poverty. Let's fight the evil within our minds by the joined power of our heart and intellect! How can we stand against Romania, Bulgaria and Turkey in the EU being scared to death by the potential freedom of movement for their cheap labor force on one side and criticize the EU authorities for the

same policy against us? How can we live in such schizophrenia?

Yes, I am for as big an EU as possible. I do not think that Europe is especially about particular economic interests and profits. Europe is an amassing civilization project that aims to return pride and self-confidence even to the poorest and most forgotten parts of our continent. The EU offers satisfactory standard of living and promising perspectives. What the EU asks for is democracy and respect for human rights as well as for every single human being.

I am also a careful friend of Turkey in the EU. Do you know why? Turkey is a bridge to another culture. Thanks to the combination of its large size and population as well as its strategic position and economic potential Turkey can significantly contribute to regional and international stability. Nowadays Turkey is a member of almost all important European institutions except the EU. Turkey deserves something for its loyalty; a fair play at least. A clear YES or NO, WHY or WHEN?

The EU and Turkey just need each other. Europe can make Turkey stronger in terms of economic development and raise its standard of living. Turkey on the other hand is able to help Europe become a strong player on the global level. A good and strong partnership must be profitable for both partners. In a world that is being polarized and divided by often controversial American foreign policy, Europe can function as a harmonization power neutralizing or complementing the leading role of the USA in the eyes of people in poorer parts of the world. Turkey is another step (and challenge) for European ambitions for global leadership.

The reason Europe wants to play this role is the opinion that our continent is determined to play this role better than the USA. And Europe really seems to have more respect and understanding for affairs in the Middle East, Iraq or Lebanon due to its own complicated and painful historic maturing. It is the relation to Turkey where Europe demonstrates well how seriously it is actually able and ready to lead the dialogue with the third world. And there can not be good relations with the third world without good relations with Turkey.

With the help of Turkey, Europe can more easily balance the dominant role of the USA on the international level. Europe has a unique chance to offer a human, sensitive and fair ap-

proach to extinguish the growing problem of the so called "clash of civilizations," and show that democracy and Islam need not necessarily be in collision. The example where westernization (or Europeanization) and Islamization live side by side is precisely Turkey!

This country is a unique place combining secular democracy with a mostly Muslim population. Istanbul is the only Muslim metropolis where one can find Muslim mosques, Christian Churches and Jewish Synagogues in the same district. Do you still think it is not enough?

Turkey has already changed a lot since the times of the legendary founder Kemal Atatürk, and tirelessly keeps this direction. A dense network

of non-governmental organization, civic movements and minority activities create a good background for further transformation. Will Turkey get the chance to participate on the EU project as a regular member one day? Not even the membership itself but the clear chance of it may be the best motivation for all Turks.

Will we be able to find enough reasons for Turkey's membership on day? Or will the way we think in the shadow of the wall make it impossible for us to see anything but brigs and our own fear? Let's get rid of all walls, especially those that are to be found in our minds. Behind them lies the real life of tomorrow.

Jakub Štědroň

City Rejuvenation

It's hard to make an opinion whether ordinary people benefit from the rejuvenation of the city where they live, and one can mention both positive and negative effects it may have. Those who have been living in Minsk for the last 10-15 years will admit that there's lots of construction going on everywhere in Minsk, even those who come to Minsk from time to time will also spot how the city acquires new and modern buildings.

The population is mostly for new modern buildings in Minsk, but there are some people who would like to preserve the city in the way it is, and we can say that their wish is supported by UNESCO which wants to include Minsk into the list of world's heritage for its outstanding examples of the architecture of the soviet era. And some people are right that appearance of those new buildings might influence those greenness and openness of the city that Minsk and Minskans are so proud of. Other people share the opinion of the authorities who believe that it's high time for Minsk become high-tech and ultra-modern.

I, personally, do not mind them building new shiny buildings that will catch eyes of many people living in Minsk and those coming to Minsk. But one has to be VERY rational when trying to implement new ideas in city's architecture, so that they do not affect anybody or anything because at the moment it seems that somebody is trying to satisfy some else's desires or make great profit. With rationality being

not characteristic of our authorities it's hard to predict what destiny awaits Minsk in the nearest future.

For example, I can't understand the necessity of so many 5-star hotels in Minsk. It's not a secret that Minsk is not a "Mecca" for rich tourists or businessmen, and I don't see how this situation might change soon. Though the government is trying to attract more and more tourists, it scares them at the same time by all that amount of papers and stamps a tourist must get before and after arriving to Belarus. But some foreign people consider this as a plus, because these measures, as they say, help prevent Belarus from turning into another country of sex-tourism.

Most of you will agree that anyway most people during business trips stay in 3-star hotels. Frankly speaking, I don't think that at any time all our 3-star hotels in Minsk were overbooked and I'm wondering how the investors plan to get any profit from a 5-star hotel.

Now, let's talk about some current projects – one 5-star hotel ("Kempinski") will be built on a tiny space just after the Museum of Great Patriotic war. This will be a 35-floor (149 m) building rising from the highest point of the city, thus making itself one of the landmarks of the future Minsk. Most people don't think this will be a perfect match for the museum, and the buildings of Stalin times. Another one ("Hyatt") will be built in a green zone on the bank of the Komsomolskoye lake, there's no doubt that it will take some

New hotel Belarus (proposal)

greenness and openness off the city. And another 5-star will be built after the new National Library, on the Independence avenue. I can't imagine the situation when any of these hotels will be in great demand. But there's another project which seems quite absurd – they want to demolish the current building of the 3-star hotel Belarus, and build on its place a newer 5-star hotel! They justify this by saying that the building was built long ago, it has low ceilings which don't allow much renovation. As a result, people working in "Belarus" start making complaints and appealing for common sense. I think there's not so much hope in it, as the plan was already signed by the President.

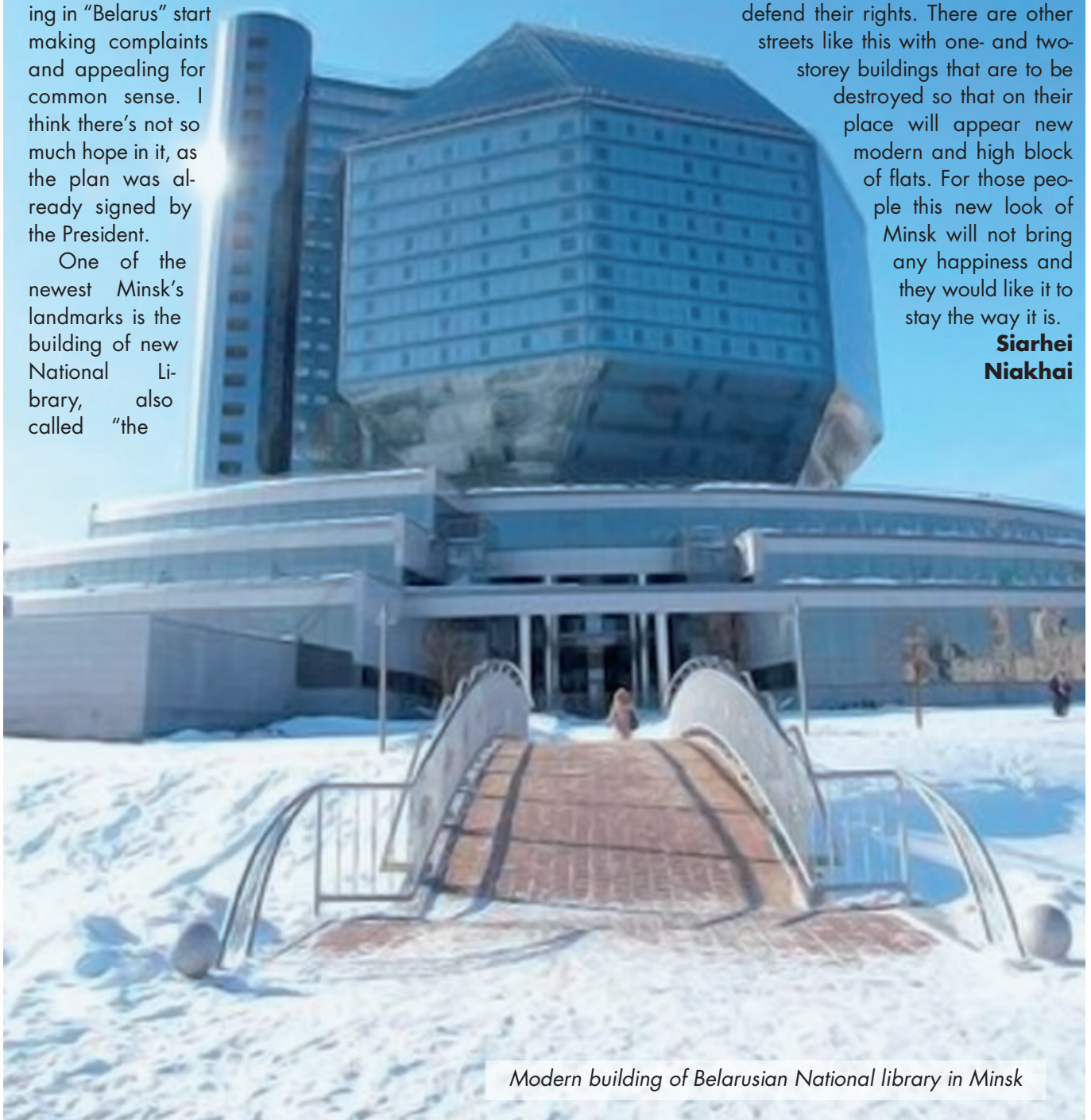
One of the newest Minsk's landmarks is the building of new National Library, also called "the

crystal vessel" by some of the people. The architects, when planning the building on computer, thought it would shine and attract people's eyes as it is all covered in glass, but since we do not have so many sunny days, the building looks just like a grey and dull monument to man's stupidity.

That's enough talking about hotels, there are other "nice, and carefully planned" projects. For example, the authorities plan to destroy the whole street close to the central railway station and turn it into a pedestrian area, with restaurants, casino

and a 3-star hotel (on reading this I wondered why not 5). The people living in that street will be forced to move to new flats in the city outskirts, and the government will not compensate the difference of price per square meter in the city centre and square meter in the outskirts. On hearing this, the people immediately started protesting and insisting that they wouldn't leave their flats. Our Belarusian writer, Mr. Arlou, who also lives in that street, had a banner saying: "I will write a best-seller only in my flat". Let's hope that people will manage to defend their rights. There are other streets like this with one- and two-storey buildings that are to be destroyed so that on their place will appear new modern and high block of flats. For those people this new look of Minsk will not bring any happiness and they would like it to stay the way it is.

**Siarhei
Niakhai**

Modern building of Belarusian National library in Minsk

Zimní univerzita ECOSY v Bruselu

Na začátku března jsem měl vzácnou příležitost účastnit se Zimní univerzity ECOSY, jež byla věnována, jak již vyplývá z podtitulu, problematice evropských sociálních systémů, které zhruba od sedmdesátých let minulého století čelí sílící kritice neoliberálních politiků a ekonomů. Po celou tuto dobu byla vedena kampaň za jejich redukci a za uvolnění pracovního práva, což mělo vést k vyšší konkurenceschopnosti našich ekonomik a posléze i k vyšší životní úrovni Evropanů. Ekonomická výkonnost evropských zemí se zvýšila a čile rostly i zisky firem, ve stejné době však neustále rostla nezaměstnanost a platy těch, kterým práce zůstala spíše stagnovaly. Míra nejistoty se přesunula ze zaměstnavatelů na zaměstnance a největší pojištění před nebezpečími generovanými trhem, sociální systém, je vystaven někdy větším, někdy menším pokusům o redukci. Během této doby evropští socialisté a sociální demokraté setrvali spíše v defenzivě a v některých případech sami přistoupili k zeštíhlení sociálního státu. Nastal nyní čas obratu?

Zkušenost přecházejících let prokázala mylnost neoliberálního pojetí sociální a hospodářské politiky, které se zdůrazňuje pouze schopností trhu a opomíjí společenské faktory. Zároveň se však vynořila nutnost úprav sociálních systémů, aby byly schopny pružněji reagovat na společenské změny, kterým čelíme. Řešením, jež se nám nabízí shrnuje mimo jiné i Nová sociální Evropa společně s konceptem tzv. flexicurity.

Letošní ročník Zimní univerzity byl tedy zaměřen na sociální dimenzi Evropy ve vztahu k několika různým aspektům. Velká pozornost byla věnována problematice pracovních právních vztahů a již zmíněné flexicurity, která je více než úzce spjata se sociálními právy a garancemi pro zaměstnance. Tento koncept vychází z předpokladu stále měnivosti našich ekonomik /pokračování na str. 23/

Queer Easter 2008 aneb „Teplé Velikonoce“

Již podeváté se letos o Velikonocích konal seminář „Queer Easter“ neboli „Teplé Velikonoce“. Tentokrát se odehrál v Německu, konkrétně ve vzdělávacím centru Kurta Löwensteina ve Werftpfuhlu u Berlína. Jde o vůbec největší akci mladých socialistů týkající se lesbických, gay, bisexuálních a transgender (LGBT) témat. Akci zastřešilo nejen ECOSY ale i IUSY, IFM-SEI.

Celotýdenní seminář byl zaměřen na otázky, jak může formální i neformální vzdělávání přispět k posílení občanské společnosti s rovnocennějším a méně odmítavým přístupem ke svým LGBT spoluobčanům. Dalším cílem také je vytvořit prostor nejen pro setkání mladých socialistů, ale i posílení spolupráce mezi LGBT neziskovými organizacemi v rámci ECOSY na mezinárodní úrovni.

Není divu, že se tedy vše odehrávalo na půdě vzdělávacího centra pojmenovaného podle Dr. Kurta - Löwensteina (1895-1939), německého politika, průkopníka moderního školství v předválečném Německu a obhájce rovnoprávnosti mužů a žen nejen ve vzdělávání.

Letos se do semináře zapojilo celkem 113 účastníků z 21 převážně evropských zemí. Kromě hlavní náplně semináře, a to diskuzí a seminářů ohledně role LGBT témat ve vzdělávání, pracovali všichni v průběhu týdne také na projektech ve svých mediálně-pracovních skupinách. Každá skupina byla zaměřena na konkrétní výrazový prostředek a téma. Během semináře vznikaly fotoprojekty, animované filmy i hrané videoklipy na témata homofobie, heteronormality a postavení LGBT minority ve společnosti. Jedním z výstupů letošního semináře bude publikace „Red&Pink Newsletter“, která vyjde 17. května 2008 v rámci Dne proti homofobii.

Diskuze byly bohaté osobními zkušenostmi lidí z různých zemí. Měl jsem tu čest zastupovat na tomto semináři Českou republiku. V celkovém srovnání s ostatními zeměmi je postavení našich LGBT občanů na slušném evropském standardu, ačkoliv mnohé právní aspekty a dopady zákona o registrovaném partnerství nebyly doposud dořešeny. Pochopitelně, že obecně hůře je LGBT komunita vnímána v postkomunistických zemích, např. na Slovensku, v Polsku, Srbsku a zdaleka nejhůře ze zastoupených zemí v Bělorusku, kde je činnost mnoha LGBT organizací stále na hraně zákona.

Na semináři byl přítomen i prvek politický. Z Izraele zde byli zástupci jak židovské, křesťanské, tak i muslimské komunity. Nejen spoluprací ale i přátelskou oslavou sobotního šabatu byli živoucím příkladem toho, jak i v současném světě rozdílném náboženskou nevraživostí stále existují ideje a myšlenky, které spojují lid a překračují hranice.

Jan W.

Diskuse o Rusku na VŠE vzbudila velký ohlas

Dne 18. března pořádal na Vysoké škole ekonomické v Praze Keynesiánský klub Mladých sociálních demokratů debatu o dnešním Rusku. Zajímavými hosty, kteří přijali pozvání od Klubu, byla europoslankyně Jana Hybášková (Evropští demokraté) a europoslanci Vladimír Remek (KSČM) a Libor Rouček (ČSSD). Do debaty se z pozice zúčastněného pozorovatele zapojila i vedoucí katedry politologie VŠE Vladimíra Dvořáková.

Po úvodním desetiminutovém proslovu jednotlivých panelistů přišla na řadu aktuální témata dnešního Ruska, v jehož čele v květnu nahradí Vladimíra Putina jemu blízký Dmitrij Medvěděv. Co může Rusko od této změny očekávat? A co může od této změny očekávat Západ? A existuje něco jako jednotný postup EU vůči Rusku? Je energetická závislost na Rusku nebezpečná a je reálné se jí vyhnout? Jaká je vlastně situace střední třídy v dnešním Rusku? A jsou demokracie a svoboda v této zemi skutečně v ohrožení, nebo jen v dočasném „útlumu“? Na konkrétní zodpovězení většiny položených je samozřejmě příliš brzo, přesto pozvaní hosté svými názory dokázali rozproudřit zajímavou debatu, do které se v druhé polovině zapojili i přítomní studenti svými dotazy a postřehy. Debata jasně prokázala neutuchající zájem o dění v této zemi, která se po hospodářském a sociálním propadu devadesátých let opět vrací do pozice jedné ze světových supervelmocí, kam po staletí patřila. Evropská unie i Ruská federace se navzájem potřebují, mají k sobě blízko a spojuje je celá řada společných zájmů. Právě proto by měly obě uskupení usilovat nejen o co nejužší kooperaci, ale s respektem a pochopením přijímat i výtky a obavy druhé strany. Ať už se jedná o kritiku porušování lidských práv v Rusku ze strany EU či obavy Ruska z radarové a raketové základny na našem a polském území. Vzájemnou spolupráci to jen posílí.

Na přípravě celé akce se za Keynesiánský klub podílela Monika Hermanová, Ota Kalenda a Václav Klusák. Debatu moderoval Jakub Štědroň.

Václav Klusák

a trhu práce. Abychom vyšli vstříc volání po „pružnějším“ pracovním trhu a přitom nedopustili, aby takové prostředí vedlo ke zhoršení životních a pracovních podmínek většiny obyvatel Evropy, musíme všem zaměstnancům zaručit určitý standart ekonomických a sociálních práv. Každý musí mít možnost opustit své pracovní místo a najít si nové, aniž by tato změna vedla k výraznému propadu životní úrovně jeho rodiny. Dalším právem každého zaměstnance by mělo být právo na celoživotní vzdělávání, což přispívá nejen k prevenci nezaměstnanosti a sociální mobility, ale též k rozvoji „vzdělanostní“ ekonomiky.

S tímto tématem je spojena i diskuse o zavedení minimálních sociálních standardů do politik států EU. Bohužel v tomto bodě nepanuje obecná shoda. Například s přijetím tzv. minimální mzdy nesouhlasí francouzští socialisté, jelikož v jejich zemi hrají výraznou roli při sjednávání významného objemu mezd odbory.

První den jsme strávili v sídle Výboru regionů, kde jsme se věnovali roli místních a regionálních autorit na aktivní začleňování občanů do společnosti a trhů práce. Další části zimní univerzity se pak odehrávaly v prostorách Evropského parlamentu. Zabývali jsme se zde například rovnými příležitostmi a důstojnými pracovními podmínkami, o čemž nám referoval švédský europoslanec Jan Andersson a italská europoslankyně Pia Locatelli, předsedkyně socialistické internacionály žen. Tématem s tím spojeným pak bylo celoživotní vzdělávání a jeho vliv na aktivní politiku zaměstnanosti. Dále jsme se věnovali například demografickým a klimatickým změnám a jejich dopady na evropskou společnost.

Během semináře nám byl prezentována celistvá představa politik Strany evropských sociálních demokratů. Doufejme, že nám volby v roce 2009 dají možnost tuto představu realizovat na evropské úrovni.

Antonín Seidel

Důchodová reforma nesmí znevýhodnit studenty

Mladí sociální demokraté rezolutně nesouhlasí se záměrem vlády Mirka Topolánka zrušit započítání studia do důchodového pojištění. Považujeme takový zásah do práv studujících za nepřijatelný, jelikož uvaluje novou zátěž na vysokoškolské studenty a vytváří dodatečné sociální bariéry pro zájemce o studium. Jsme přesvědčeni, že se jedná o nesystémový a špatně mířený krok, jenž bude mít dlouhodobé negativní důsledky. Začlenění této zbytečné úpravy do důchodového systému je v rozporu se závazkem české vlády podporovat rozvoj znalostní společnosti. Přístup Topolánkova kabinetu dokazuje, že svůj slib podporovat mladou generaci, nemyslela ODS od počátku vážně.

Na rozdíl od Vlády České republiky vedené Mirkem Topolánkem považujeme my, Mladí sociální demokraté, podporu vysokoškolského vzdělání a jeho větší otevřenost všem zájemcům za základní předpoklad budoucí prosperity naší země. Jsme přesvědčeni, že Česká republika nemůže v globální konkurenci uspět, pokud nepůjde cestou inovací a znalostní společnosti. Nesouhlasíme proto s tím, že navrhovaná reforma důchodového systému trestá právě ty, kteří výrazně přispívají k naší budoucí prosperitě. Výsledkem vládního návrhu tak bude pouze méně lidí, kteří budou usilovat o získání vysokoškolského vzdělání.

My, Mladí sociální demokraté chceme, aby všichni občané naší země bez rozdílu věku a sociální situace měli možnost uplatnit devět let doby studia jako náhradní dobu důchodového pojištění. Příspěvek vysokoškolsky vzdělaných občanů k rozvoji naší společnosti totiž více než nahradí výlohy, jež přináší zachování stávajícího stavu. Investice do vzdělání jsou investicemi do našeho budoucího blahobytu a zvýšení naší budoucí konkurenceschopnosti.

